



NEGERI KELANTAN

Warta Kerajaan

DITERBITKAN DENGAN KUASA

GOVERNMENT OF KELANTAN GAZETTE

PUBLISHED BY AUTHORITY

Jil. 74

No. 26

16hb Disember 2021

TAMBAHAN No. 5

PERUNDANGAN

Kn. P.U. 9.

ENAKMEN TATACARA MAL MAHKAMAH SYARIAH 2002

KAEDAH-KAEDAH TATACARA MAL (*SULH*) 2021

SUSUNAN KAEDAH

Kaedah

1. Nama dan permulaan kuat kuasa
2. Pemakaian
3. Tafsiran
4. Penubuhan Majlis *Sulh*
5. Permulaan *Sulh*
6. Tempoh *Sulh*
7. Perlanjutan tempoh *Sulh*
8. Tatacara bagi *Sulh*
9. Pelaksanaan Majlis *Sulh*
10. Etika Pegawai *Sulh*
11. Penamatan atau pemberhentian Majlis *Sulh*
12. Penarikan diri Pegawai *Sulh* dari Majlis *Sulh*
13. Penghakiman atas persetujuan atau penyelesaian

14. Laporan jika tiada penyelesaian

15. Kerahsiaan

16. Perlindungan Pegawai *Sulh*

17. Pembatalan

JADUAL PERTAMA

JADUAL KEDUA

Borang K.S.1

Borang K.S.2

Borang K.S.3

ENAKMEN TATACARA MAL MAHKAMAH SYARIAH 2002

KAEDAH-KAEDAH TATACARA MAL (*SULH*) 2021

PADA menjalankan kuasa yang diberikan oleh perenggan 247(1)(c) Enakmen Tatacara Mal Mahkamah Syariah 2002 [*Enakmen 7 Tahun 2002*] Jawatankuasa Kaedah-Kaedah Mahkamah Syariah membuat kaedah-kaedah yang berikut:

Nama dan permulaan kuat kuasa

1. (1) Kaedah-kaedah ini bolehlah dinamakan Kaedah-Kaedah Tatacara Mal (*Sulh*) 2021.

(2) Kaedah-Kaedah ini mula berkuat kuasa pada tarikh penyarannya dalam *Warta*.

Pemakaian

2. Kaedah-Kaedah ini hendaklah terpakai bagi kes-kes yang dinyatakan dalam Jadual Pertama.

Tafsiran

3. Dalam Kaedah-Kaedah ini, melainkan jika konteksnya menghendaki makna yang lain –

“Enakmen” ertinya Enakmen Tatacara Mal Mahkamah Syariah 2002 [*Enakmen 7 Tahun 2002*];

“Majlis *Sulh*” ertinya majlis perundangan antara pihak-pihak yang dipengerusikan oleh Pegawai *Sulh* bagi menyelesaikan kes secara *Sulh*;

“Pegawai *Sulh*” ertinya mana-mana Pendaftar atau Pegawai Syariah yang dilantik oleh Ketua Hakim Syarie sebagai Pegawai *Sulh* untuk mempengerusikan Majlis *Sulh*; dan

“*Sulh*” ertinya perundingan, persetujuan dan penyelesaian kes-kes oleh pihak-pihak dalam Majlis *Sulh*.

Penubuhan Majlis *Sulh*

4. (1) Suatu majlis pengantaraan yang dikenali sebagai Majlis *Sulh* adalah dengan ini ditubuhkan bagi menjalankan tugas-tugas *Sulh* di antara kedua-dua belah pihak yang bertikai.

(2) Pegawai *Sulh* hendaklah mempengerusikan Majlis *Sulh*.

Permulaan *Sulh*

5. Jika selepas diterima sesuatu saman atau permohonan bagi apa-apa kuasa tindakan di bawah Jadual Pertama, Pendaftar berpendapat bahawa ada kemungkinan yang munasabah bagi penyelesaian antara pihak-pihak kepada tindakan itu, Pendaftar hendaklah—

- (a) dengan segera menetapkan tarikh bagi pihak-pihak mengadakan *Sulh*; dan
- (b) menyampaikan notis seperti di Borang KS 1.

Tempoh *Sulh*

6. Pegawai *Sulh* hendaklah menyelesaikan *Sulh* bagi kedua belah pihak dalam tempoh tiga puluh hari dari tarikh pendaftaran kes untuk *Sulh*.

Perlanjutan tempoh masa *Sulh*

7. Mana-mana pihak boleh memohon kepada mahkamah untuk melanjutkan tempoh proses *Sulh* itu sekiranya melebihi tempoh tiga puluh hari.

Tatacara bagi *Sulh*

8. (1) *Sulh* hendaklah diadakan dalam suatu Majlis *Sulh* yang dihadiri oleh pihak-pihak kepada tindakan itu.

(2) Dalam sesuatu Majlis *Sulh*, pihak-pihak hendaklah hadir sendiri dan tiada peguam syarie boleh hadir bagi pihak-pihak dan tiada mana-mana pihak boleh diwakili oleh seorang lain melainkan dengan kebenaran Pegawai *Sulh*.

Pelaksanaan Majlis *Sulh*

9. Pelaksanaan Majlis *Sulh* hendaklah dijalankan dengan Pegawai *Sulh* melaksanakan perkara-perkara berikut:

- (a) Kenyataan awal Pegawai *Sulh* –
 - (i) meminta pihak-pihak mengambil tempat masing-masing;
 - (ii) memulakan majlis dengan memperkenalkan diri, membaca surah Al-Fatihah atau doa;
 - (iii) memaklumkan pihak-pihak berkenaan tentang prosedur yang dipakai dengan menimbulkan keyakinan pihak-pihak kepada proses *Sulh* dan kepada diri Pegawai *Sulh*. Jika difikirkan perlu, galakkan kedua-dua pihak mengemukakan soalan sehingga Pegawai *Sulh* yakin mereka benar-benar faham;
 - (iv) menyatakan bahawa matlamat *Sulh* adalah untuk mencapai penyelesaian pertikaian pihak-pihak secara sukarela berasaskan persetujuan pihak-pihak tanpa sebarang paksaan;

-
- (v) menjelaskan perbezaan antara proses *Sulh* dengan kaedah-kaedah penyelesaian yang lain iaitu perundingan, timbangtara dan perbicaraan;
 - (vi) menggariskan peraturan *Sulh* yang mesti dipatuhi oleh semua pihak antaranya –
 - 1) bercakap mengikut giliran;
 - 2) apabila suatu pihak bercakap, pihak lain hendaklah mendengar dan memberi perhatian;
 - 3) bercakap dengan keadaan tenang dan tidak meninggikan suara;
 - 4) bercakap dan bertindak secara sopan dan tidak menyerang peribadi pihak lain;
 - 5) tidak boleh berkomunikasi secara langsung antara pihak-pihak kecuali dengan kehadiran Pegawai *Sulh*; dan
 - 6) membuat akujanji akan mematuhi peraturan-peraturan ini dengan perenggan (f) dan apa-apa peraturan *Sulh* lain yang ditetapkan oleh Pegawai *Sulh*.
 - (vii) menggalakkan pihak-pihak bekerjasama dan berusaha sebaik mungkin untuk mencapai penyelesaian secara damai;
 - (viii) menyatakan kepada pihak-pihak bahawa semua perkara yang dibincangkan dan dirundingkan di dalam Majlis *Sulh* adalah rahsia dan tidak akan didedahkan;
 - (ix) menyatakan niatnya kepada pihak-pihak untuk membuat catatan sepanjang Majlis *Sulh*; dan
 - (x) menyatakan kepada pihak-pihak bahawa Pegawai *Sulh* tidak boleh dipanggil di dalam mana-mana prosiding mahkamah berhubung dengan kes di hadapannya.
- (b) Pembentangan awal pihak yang bertikai –
- (i) meminta plaintif atau pemohon membentangkan apa yang dipertikai, kesan yang timbul dan cadangan untuk menyelesaikannya;
 - (ii) meminta defendan atau responden membentangkan isu yang dipertikai, kesan yang timbul dan cadangan untuk menyelesaikannya;
 - (iii) mengenal pasti skop pertikaian antara kedua-dua pihak dengan mengambil kira antaranya perkara-perkara yang dipertikai, sebab konflik itu timbul, halangan yang ada atau dirasakan ada kepada penyelesaian dan tindakan yang perlu dilakukan untuk mencapai penyelesaian;
 - (iv) menyusun dan mengurus maklumat yang diperolehinya bagi menentukan –

- 1) isu atau masalah yang perlu diselesaikan;
- 2) kedudukan pihak-pihak yang bertikai;
- 3) kepentingan mereka;
- 4) pilihan penyelesaian; dan
- 5) prinsip-prinsip mengikut hukum syarak dan undang-undang.

(c) Perbincangan bersama –

- (i) meminta setiap pihak menyatakan pendapat tentang perkara yang dipertikaikan itu;
- (ii) menjelaskan penilaiannya dan berbincang tentang kekuatan dan kelemahan pihak-pihak dalam kes yang berkaitan bagi mencapai persetujuan bersama;
- (iii) menyediakan satu draf perjanjian penyelesaian yang merangkumi semua isu yang dipertikai sekiranya kedua-dua pihak secara sukarela bersetuju menyelesaikan pertikaian mereka sepenuhnya;
- (iv) menyediakan draf perjanjian penyelesaian merangkumi perkara yang telah dipersetujui sekiranya kedua-dua pihak secara sukarela bersetuju menyelesaikan sebahagian besar pertikaian mereka, dalam masa yang sama bersetuju menggugurkan selebihnya;
- (v) menyediakan draf perjanjian penyelesaian merangkumi perkara yang telah dipersetujui sekiranya kedua-dua pihak secara sukarela bersetuju menyelesaikan sebahagian dari pertikaian mereka sahaja, dalam masa yang sama menggugurkan isu yang tidak berkenaan; dan
- (vi) merujuk isu-isu yang selebihnya yang masih dipertikai dan pihak-pihak enggan meneruskan *Sulh* kepada Pendaftar untuk menetapkan perbicaraan.

(d) Pertemuan sebelah pihak (kaukus) –

- (i) Pegawai *Sulh* boleh memulakan pertemuan sebelah pihak sekiranya perbincangan bersama tidak dapat dijalankan dengan memanggil pihak-pihak mengikut giliran yang ditetapkan iaitu plaintif atau pemohon hendaklah dipanggil dahulu diikuti oleh pihak defendan atau responden;
- (ii) menggalakkan pihak-pihak mengemukakan kes dan cadangan penyelesaiannya;
- (iii) bertindak sewajarnya untuk mengimbangkan keadaan jika mana-mana pihak tidak mampu mengemukakan kesnya secara jelas kerana sebab-sebab tertentu seperti tidak cukup maklumat, tidak ada keyakinan diri, tidak ada kewangan, takut tindak balas, tidak mahir berkomunikasi atau ada kekurangan tertentu;
- (iv) mengenal pasti kekuatan dan kelemahan kes setiap pihak dan memaklumkan mereka supaya lebih bersedia untuk bertolak ansur;

(v) mengemukakan penyelesaian dengan menggunakan pelbagai teknik, antaranya –

- 1) teknik bertanya atau meminta cadangan daripada pihak-pihak;
- 2) menyatakan semula secara terperinci dan tersusun masalah yang dihadapi supaya lebih mudah dikenalpasti dan difahami;
- 3) menganggap masalah yang dihadapi sebagai masalah bersama tanpa meletakkan kesalahan pada mana-mana pihak;
- 4) mengumpulkan semua idea penyelesaian tanpa mengambil kira merit atau kesesuaiannya; dan
- 5) mendiamkan diri pada masa tertentu bagi menggalakkan pihak-pihak berusaha menjana idea sendiri;

(vi) berlaku adil dan saksama tanpa menimbulkan prejudis.

(c) perundingan bersama –

- (i) mengundang pihak-pihak untuk berbincang dalam sesi perundingan secara langsung antara satu sama lain bagi mencapai penyelesaian secara damai berasaskan persetujuan mereka secara sukarela;
- (ii) memulakan pusingan kedua dan seterusnya pertemuan sebelah pihak diikuti dengan perundingan bersama sekiranya perundingan bersama semasa pusingan awal belum mendatangkan hasil yang diharapkan dan Pegawai Sulh yakin penyelesaian secara damai boleh dicapai.

Etika Pegawai Sulh

10. Pegawai Sulh hendaklah mematuhi etika yang ditetapkan di dalam Jadual Kedua.

Penamatan atau pemberhentian Majlis Sulh

11. Sesuatu Majlis hendaklah ditamatkan jika –

- (a) Pegawai Sulh menarik diri daripada Majlis Sulh itu dengan kebenaran Ketua Hakim Syarie;
- (b) mana-mana pihak menarik diri daripada Majlis Sulh itu;
- (c) salah satu pihak tidak hadir tanpa sebab ke Majlis Sulh;
- (d) kematian salah satu pihak; atau
- (e) mana-mana pihak telah hilang akal.

Penarikan diri Pegawai *Sulh* daripada Majlis *Sulh*

12. (1) Pegawai *Sulh* boleh menarik diri dengan kebenaran Ketua Hakim Syarie bila-bila masa sebelum menandatangani persetujuan.

(2) Jika seseorang Pegawai *Sulh* telah memulakan prosiding Majlis *Sulh* dan telah menarik diri, tertakluk kepada subkaedah (1), seseorang Pegawai *Sulh* lain boleh dengan persetujuan semua pihak menyambung prosiding Majlis *Sulh* itu.

(3) Jika persetujuan yang tersebut dalam subkaedah (2) tidak diperolehi, maka hendaklah dimulakan prosiding setakat mana yang dipersetujui.

Penghakiman atas pengakuan atau persetujuan

13. (1) Pegawai *Sulh* hendaklah menyediakan suatu Perjanjian Penyelesaian seperti di Borang K.S.2 dan mengemukakannya kepada pihak-pihak untuk disahkan dan ditandatangani jika mereka telah mencapai persetujuan.

(2) Pegawai *Sulh* bolehlah menyampaikan Perjanjian Penyelesaian berserta laporan seperti di Borang K.S.3 kepada mahkamah untuk direkodkan sebagai suatu penghakiman atas pengakuan atau persetujuan mengikut mana-mana yang berkenaan di bawah seksyen 131 Enakmen.

(3) Pegawai *Sulh* hendaklah memastikan bahawa Perjanjian Penyelesaian tidak mengandungi apa-apa terma yang bertentangan dengan hukum syarak dan undang-undang yang berkaitan.

Laporan jika tiada penyelesaian

14. Jika perundingan tidak dapat diselesaikan dalam Majlis *Sulh*, Pegawai *Sulh* hendaklah melaporkan perkara itu di Borang K.S.3 kepada mahkamah.

Kerahsiaan

15. Pegawai *Sulh* hendaklah merahsiakan segala perkara yang dibangkitkan dalam Majlis *Sulh* dan tidak boleh mendedahkan kepada mana-mana pihak termasuklah mahkamah selepas Majlis *Sulh* selesai.

Perlindungan Pegawai *Sulh*

16. Pegawai *Sulh* tidak boleh dipanggil di dalam mana-mana prosiding Mahkamah berhubung dengan pihak-pihak dalam kes di hadapannya.

(2) Jika ada mana-mana pihak di hadapan Pegawai *Sulh* atau di dalam Majlis *Sulh* dengan cara lisan atau tulisan atau kelakuan yang nyata atau sebarang cara lain yang disifatkan menghina Pegawai *Sulh* atau mahkamah, hendaklah menjadi suatu penghinaan mahkamah atau Bahagian XXIV Enakmen hendaklah terpakai kepadanya.

Pembatalan

17. (1) Kaedah-Kaedah Tatacara Mal (*Sulh*) 2007 [*Kn.P.U (A) 11/2007*] dibatalkan.

(2) Jika mana-mana kes atau perkara yang belum selesai pada permulaan kuat kuasa Kaedah-Kaedah ini, peruntukan Kaedah-Kaedah ini hendaklah terpakai berkenaan dengan prosiding kes atau perkara itu setakat yang tidak menyebabkan ketidakadilan.

JADUAL PERTAMA

ENAKMEN TATACARA MAL MAHKAMAH SYARIAH 2002
KAEDAH-KAEDAH TATACARA MAL (*SULH*) 2021

1. Kes-kes yang dirujuk ke Majlis *Sulh* adalah seperti berikut:

- (a) tuntutan ganti rugi pertunangan;
- (b) tuntutan mutaah;
- (c) tuntutan harta sepencarian;
- (d) tuntutan nafkah isteri;
- (e) tuntutan nafkah kepada pihak tidak upaya;
- (f) tuntutan cagaran nafkah;
- (g) tuntutan nafkah edah;
- (h) tuntutan mengubah perintah nafkah;
- (i) tuntutan tunggakan nafkah;
- (j) tuntutan nafkah anak;
- (k) tuntutan mengubah perintah hadanah;
- (l) tuntutan mengubah perintah nafkah anak;
- (m) tuntutan mengubah perjanjian hadanah;
- (n) tuntutan mengubah perjanjian nafkah anak;
- (o) tuntutan hadanah;
- (p) tuntutan ganti rugi perkahwinan;
- (q) tuntutan hak tempat tinggal;
- (r) tuntutan perintah supaya suami tinggal bersama semula;
- (s) tuntutan isteri kembali taat;
- (t) tuntutan mas kahwin; atau
- (u) permohonan perceraian.

2. Kes-kes yang tidak melalui proses *Sulh* termasuklah:

- (a) fasakh;
- (b) taklik;
- (c) *ila'*;
- (d) *li'an*;
- (e) hibah;
- (f) wakaf;
- (g) wasiat;
- (h) nazar;
- (i) pengesahan nasab;
- (j) permohonan sijil faraid;
- (k) kes-kes *ex-parte*;
- (l) kes-kes yang telah melalui proses perantaraan di Jabatan Bantuan Guaman Malaysia;
- (m) kes ghaib;
- (n) jika pihak yang satu lagi itu bermastautin di luar Malaysia dan tidak mungkin masuk ke dalam bidang kuasa Mahkamah yang berkenaan itu dalam masa tiga bulan selepas tarikh permohonan itu;
- (o) di mana membuktikan bahawa pihak yang satu lagi itu sedang menghidap penyakit otak yang tidak boleh sembuh kecuali melalui *ad litem*; atau
- (p) jika Pendaftar berpuas hati bahawa ada hal kaedah yang munasabah menyebabkan rujukan kepada suatu Majlis *Sulh* tidak praktikal.

3. Jika tidak terdapat di dalam senarai 1 dan 2 di atas, Pendaftar diberi kuasa merujuk perkara tersebut kepada Pegawai *Sulh* atau sebaliknya.

JADUAL KEDUA

ENAKMEN TATACARA MAL MAHKAMAH SYARIAH 2002
KAEDAH-KAEDAH TATACARA MAL (*SULH*) 2021KOD ETIKA PEGAWAI *SULH*1. Pegawai *Sulh* tidak boleh –

- (a) Berkelakuan dengan sedemikian cara yang mungkin menyebabkan syak munasabah bahawa –
 - (i) telah membiarkan kepentingan peribadi bercanggah dengan tugas rasminya sebagai Pegawai *Sulh*; dan
 - (ii) telah menggunakan kedudukannya bagi faedah sendiri.
- (b) berkelakuan dengan cara tidak jujur atau dengan sedemikian cara hingga memburukkan atau mencemarkan nama mahkamah;
- (c) membelakangkan tugas demi kepentingan persendiriannya;
- (d) bergaul bebas dengan orang ramai dengan cara yang boleh menimbulkan syak tentang keupayaannya untuk berlaku adil dalam tugas;
- (e) menerima apa-apa hadiah dengan apa-apa cara berkaitan dengan pelaksanaan tugasnya;
- (f) mengusahakan bagi mendapatkan upah apa-apa kerja bagi mana-mana institusi, syarikat, firma atau individu tanpa diberi keizinan atau kebenaran yang nyata oleh Ketua Hakim Syarie;
- (g) memberi pendapat mengenai suatu perkara atau keadaan yang sedang dibincangkan atau berkemungkinan akan menjadi suatu isu dalam mana-mana Majlis *Sulh* akan diadakan kerana pendapatnya itu boleh digunakan oleh pihak-pihak untuk menyokong hujah mereka;
- (h) meminjam wang daripada mana-mana orang atau menjadi penjamin kepada mana-mana peminjam atau dengan apa-apa meletakkan dirinya di bawah suatu obligasi kewangan kepada mana-mana orang –
 - (i) secara langsung atau tidak langsung tertakluk kepada tugas *sulh*; atau
 - (ii) dengannya dia ada atau mungkin ada urusan rasmi;
- (i) mengambil bahagian dalam aktiviti politik

2. Pegawai *Sulh* hendaklah bersungguh-sungguh dan tidak melengah-lengah tanpa alasan yang munasabah menyelesaikan kes *sulh* dan mematuhi arahan yang dikeluarkan oleh Ketua Hakim Syarie dari semasa ke semasa.

3. Pegawai *Sulh* hendaklah melaksanakan keadilan sebagaimana yang dikehendaki oleh hukum syarak.

4. Pegawai *Sulh* hendaklah sentiasa meningkatkan ilmu pengetahuan dan kemahirannya.

5. Pegawai *Sulh* yang mengendalikan Majlis *Sulh* hendaklah –

- (a) tidak mengendalikan Majlis *Sulh* apabila dia tidak tenang, marah, lapar, haus, mengamuk, letih dan tidak sihat;
- (b) tidak boleh meninggalkan Majlis *Sulh* seperti yang dijadualkan tanpa alasan yang munasabah atau tanpa terlebih dahulu mendapat keizinan daripada Ketua Hakim Syarie;
- (c) tidak mengendalikan Majlis *Sulh* jika pihak yang terlibat itu musuhnya atau sahabatnya yang berkemungkinan akan mempengaruhinya;
- (d) bertindak tegas dan adil serta tidak dipengaruhi oleh keadaan atau orang yang hadir di hadapannya;
- (e) bersifat terbuka, mesra dan sabar semasa mengendalikan Majlis *Sulh*;
- (f) memastikan prosiding Majlis *Sulh* dijalankan dengan teratur menurut Kaedah-Kaedah ini dan mengawal keadaan supaya Majlis *Sulh* itu berjalan lancar;
- (g) menggalakkan pihak-pihak menyelesaikan pertelingkahan mereka dan mencapai persetujuan secara sukarela;
- (h) memberi layanan yang sama rasa kepada pihak-pihak;
- (i) tidak mengendalikan Majlis *Sulh* jika telah menjadi hakim di peringkat sebutan; dan
- (j) tidak menjadi hakim dalam perbicaraan jika telah menjadi Pegawai *Sulh* di Majlis *Sulh*.

6. Pegawai *Sulh* hendaklah –

- (a) tidak berat sebelah;
- (b) sentiasa berkecuali;
- (c) merahsiakan segala perkara yang didedahkan di dalam Majlis *Sulh*;
- (d) mengelakkan berlaku konflik kepentingan;
- (e) memastikan diri mempunyai kemahiran atau kepakaran dalam isu yang perlu dipertikaikan;
- (f) tidak boleh mengiklankan perkhidmatannya; dan
- (g) memastikan keselamatan pihak-pihak di dalam Majlis *Sulh*.

Borang KS 1
Kaedah 5(2)

ENAKMEN TATACARA MAL MAHKAMAH SYARIAH 2002
KAEDAH-KAEDAH TATACARA MAL (*SULH*) 2020

DALAM MAHKAMAH RENDAH SYARIAH/ TINGGI SYARIAH

.....
DI

KES MAL NO :
KES *SULH* NO :

ANTARA

.....(Nama).....

PLAINTIF

.....(No. K.P.).....

.....(Alamat).....

DENGAN

.....(Nama).....

DEFENDAN

.....(No. K.P.).....

.....(Alamat).....

NOTIS KEHADIRAN MAJLIS *SULH*

DIMAKLUMKAN bahawa Pihak Plaintiff telah membuat tuntutan kes
(jenis tuntutan/ permohonan) di Mahkamah ini.

KAMU DENGAN INI DIPERINTAHKAN supaya hadir sendiri di hadapan Pegawai
Sulh Mahkamah ini pada :

Tarikh :

Masa :

Tempat :

KAMU DIKEHENDAKI HADIR di dalam Majlis *Sulh* secara bersendirian tanpa
kehadiran peguam atau wakil kamu.

KAMU DENGAN INI DIBERITAHU bahawa ketidakhadiran kamu menyebabkan
kes ini akan dirujuk ke Mahkamah untuk pendengaran.

NOTIS INI DIKELUARKAN di bawah tandatangan dan Menterai Mahkamah pada
..... haribulan 20

Meterai

.....
Hakim/ Pendaftar
Mahkamah Rendah Syariah/ Tinggi Syariah

Borang KS 2
Kaedah 13 (1)

ENAKMEN TATACARA MAL MAHKAMAH SYARIAH 2002
KAEDAH-KAEDAH TATACARA MAL (*SULH*) 2021

DALAM MAHKAMAH RENDAH SYARIAH/ TINGGI SYARIAH

.....

DI.....

KES MAL NO :

KES *SULH* NO :

ANTARA

.....

PLAINTIF

(K/P :))

DENGAN

.....

DEFENDAN

(K/P:))

Di hadapan

.....

Pegawai *Sulh*

Mahkamah Rendah Syariah/ Tinggi Syariah

.....

Pada

PERJANJIAN PENYELESAIAN

PERJANJIAN PENYELESAIAN ini diperbuat pada antara yang beralamat di (selepas ini disebut sebagai Plaintiff) dan yang beralamat di (selepas ini disebut sebagai Defendan).

Majlis *Sulh* telah diadakan di antara pihak Plaintiff dan Defendan pada jam di Setelah perundingan diadakan dalam Majlis *Sulh*, kedua-dua pihak Plaintiff dan Defendan secara sukarela bersetuju seperti berikut:

- 1.
- 2.
- 3.

BAGI MENGESAHKAN PERJANJIAN PENYELESAIAN ini, kedua-dua pihak telah membawa dan memahami kandungan PERJANJIAN PENYELESAIAN ini dan dengan ini kedua-dua pihak menurunkan tandatangan masing-masing pada tarikh seperti tercatat di bawah ini.

Ditandatangani oleh Plaintiff
.....

No. K/P :

Pada :

Ditandatangani oleh Defendan
.....

No. K/P :

Pada :

Di hadapan

.....
Pegawai *Sulh*

Mahkamah Rendah Syariah/ Tinggi Syariah

.....

Pada

BORANG K.S.3
Kaedah 13(2) dan 14

ENAKMEN TATACARA MAL MAHKAMAH SYARIAH 2002
KAEDAH-KAEDAH TATACARA MAL (SULH) 2020

DALAM MAHKAMAH RENDAH SYARIAH/ TINGGI
SYARIAH.....

DI

KES MAL NO .:

KES *SULH* NO .:

ANTARA

.....

PLAINTIF

(K/P:)

DENGAN

.....

DEFENDAN

(K/P:)

Di hadapan

.....

Pegawai *Sulh*

Mahkamah Rendah Syariah/ Tinggi Syariah

.....

Pada

LAPORAN MAJLIS *SULH*

LAPORAN MAJLIS *SULH* ini adalah di antara
 (K/P:.....) (selepas ini disebut sebagai Plaintiff) dengan
(K/P:.....)(selepas ini disebut sebagai Defendan).

Majlis *Sulh* telah diadakan di atara pihak Plaintiff dan Defendan di Pada haribulan 20 jam
 Setelah perbincangan diadakan dalam Majlis *Sulh*, maka dengan ini dinyatakan bahawa proses Sulh di antara pihak-pihak tersebut adalah

ALASAN

(nyatakan catatan ringkas – jika berkaitan)

Sekian, dimaklumkan.

“SYARIAH ASAS KEADILAN”

Saya yang menjalankan amanah,

.....

Pegawai *Sulh*,

Mahkamah Rendah Syariah/ Tinggi Syariah

.....

Bertarikh pada: haribulan 20

Bertarikh
 [JKSKN 600-1/1/12;
 PU.KN.1/G/102]

DATO' SRI PADUKA RAJA
 DATO' HAJI DAUD BIN MUHAMMAD
Pengerusi
Jawatankuasa Kaedah-Kaedah Mahkamah Syariah
Negeri Kelantan

SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE ENACTMENT 2002**SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE (*SULH*) RULES 2021**

ARRANGEMENT OF RULES

Rule

1. Citation and commencement
2. Application
3. Interpretation
4. Establishment of *Majlis Sulh*
5. Commencement of *sulh*
6. Duration of *sulh*
7. Extension of time duration of *sulh*
8. Procedure for *sulh*
9. Implementation of *Majlis Sulh*
10. Ethics of *Sulh* Officer
11. Termination or cessation *Majlis Sulh*
12. Withdrawal *Sulh* Officer of the *Majlis Sulh*
13. Judgment by confession or consent
14. Report if no settlement
15. Confidentiality
16. Protection of *Sulh* Officer
17. Repeal

FIRST SCHEDULE

SECOND SCHEDULE

Form KS 1

Form KS 2

Form KS 3

SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE ENACTMENT 2002**SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE (*SULH*) RULES 2021**

IN exercise of the powers conferred by paragraph 247(1)(c) of the Syariah Court Civil Procedure Enactment 2002 [*Enactment No.7 of 2002*], the Syariah Court Rules Committee makes the following rules:

Citation and commencement

1.(1) These rules may be cited as the Syariah Court Civil Procedure (*Sulh*) Rules 2021.

(2) These Rules come into operation on the date of its publication in the Gazette.

Application

2. These Rules shall apply to the cases specified in the First Schedule.

Interpretation

3. In these Rules, unless the context otherwise requires –

“Enactment” means the Syariah Court Civil Procedure Enactment 2002 [*Enactment No. 7 of 2002*];

“*Majlis Sulh*” means negotiation session between the parties chaired by the Sulh Officer to resolve the disputes through *sulh*;

“*Sulh Officer*” means any Registrar or Syariah Officer appointed by the Chief Syarie Judge as *Sulh Officer* to chair the *Majlis Sulh*;

“*sulh*” means negotiation, agreement and settlement of the cases by the parties in the *Majlis Sulh*.

Establishment of *Majlis Sulh*

4. (1) A negotiation session known as *Majlis Sulh* is hereby established to carry out the tasks of *sulh* between the two disputed parties.

(2) The *Sulh Officer* shall chair the *Majlis Sulh*.

Commencement of *sulh*

5. Upon receiving a summons or an application for any course of action under First Schedule, the Registrar is of the opinion that there is a reasonable possibility of a settlement between the parties to the action, the Registrar shall.

(a) as soon as practicable, fix a date for the parties to attend *sulh*; and

(b) serve a notice in Form KS 1.

Duration of *sulh*

6. The *Sulh* Officer shall settle the *sulh* for both parties within thirty days from the date of registration of the case for *sulh*.

Extension of time duration of *sulh*

7. Any parties may apply to the Court to extend the duration of *sulh* process if it is more than thirty days.

Procedure for *sulh*

8. (1) *Sulh* shall be conducted in a *Majlis Sulh* attended by both parties to the action.

(2) In a *Majlis Sulh*, every party shall appear in person without represented by Syarie Lawyer and and no other party may be represented by another person unless with the leave of the *Sulh* Officer.

Implementation of *Majlis Sulh*

9. The implementation of *Majlis Sulh* shall be conducted by the *Sulh* Officer by performing the following matters:

- (1) opening statement of *Sulh* Officer –
 - (a) ask the parties to take their seat;
 - (b) start the session with introducing himself, reciting al-Fatihah or prayer;
 - (c) inform the parties about the procedure applied to build the confidence of the parties to the *sulh* process and to the *Sulh* Officer himself. If he thinks necessary, encourage both parties to ask questions until the *Sulh* Officer confident that the parties really understand;
 - (d) state that the goal of *sulh* is to reach a settlement of their dispute voluntarily based on their own agreement without any compulsion;
 - (e) explain the difference between *sulh* process and other methods of solutions like mediation, arbitration and trial;
 - (f) outline the rules of *sulh* which must be followed by all parties among others –
 - (i) speak according to the turn;
 - (ii) when a party speaks, the other party shall listen and pay attention;
 - (iii) speaking should be in a calm and not raise the voice;
 - (iv) speak and act in well manner and not attack the another personal;

-
- (v) cannot communicate directly between them except in the presence of the *Sulh* Officer, and
 - (vi) make an undertaking to comply with these rules in paragraph (f) and any other rules of *sulh* which has been determined by the *Sulh* Officer.
 - (g) encourage the parties to work together and try the best to achieve the amicable settlement;
 - (h) inform the parties that all the matters which discussed and negotiated in the *Majlis Sulh* is private and confidential and shall not be exposed;
 - (i) inform the parties of his intention to take note throughout the *Majlis Sulh*; and
 - (j) inform the parties that the *Sulh* Officer cannot be called as witness in any court proceedings related to the case before him.
- (2) At the early presentation of the disputed parties –
- (a) ask the plaintiff or applicant to present what he argues, the effects arising and any suggestion to solve it;
 - (b) ask the defendant or respondent to present what he argues, the effects arising and any suggestion to solve it;
 - (c) identify the scope of the dispute between the two parties considering the matters in dispute, cause of the conflicts, obstacles that exist or perceived to exist to the solutions and actions that need to be done to reach settlement, and
 - (d) organize and manage the information obtained to determine –
 - (i) issue or problem which need to be solved;
 - (ii) position of the disputed parties;
 - (iii) interest of the parties;
 - (iv) option of solutions; and
 - (v) principles according to *hukum syarak* and laws.
- (3) joint discussion –
- (a) ask each party to give the opinion about the matters disputed;
 - (b) explain his assessment and discuss about the strength and weaknesses of the parties in the case to reach common agreement;
 - (c) prepare a draft settlement agreement covering all the issues in dispute if both parties voluntarily agree to resolve their dispute fully;

- (d) prepare a draft settlement agreement covering all matters that were agreed if both parties voluntarily agree to resolve most of their dispute, in the same time agree to drop the remaining;
- (e) prepare a draft settlement agreement covering all matters that were agreed if both parties voluntarily agree to resolve part of their dispute only, in the same time drop irrelevant issues; and
- (f) refer the remaining issues which is still in dispute and the parties refuse to proceed with sulh to the Registrar to set a trial.

(4) caucus meeting –

- (a) the *Sulh* Officer may start caucus meeting if joint discussion cannot be executed by call the parties according to the turn which has been determined that is plaintiff or applicant shall be called first and followed by defendant or respondent;
- (b) encourage the parties to present the case and suggestion of settlement;
- (c) act accordingly to balance the situation if any of the parties is unable to present the case clearly because of certain reasons such as insufficient information, no self- confidence, no financial, fear of retaliation, no ability to communicate or there is ascertain lack of;
- (d) identify the strengths and weaknesses of each party's case and tell them to be more willing to compromise;
- (e) propose a solution by using a variety of techniques, including –
 - (i) technique of asking or ask the suggestion from the parties;
 - (ii) restate in detail and well organised the problem faced, so it's easier to be identified and understood;
 - (iii) consider the problem as a problem together without putting blame on any party;
 - (iv) gather all the ideas of a solution without regard to the merits or suitability; and
 - (v) silent at some point to encourage the relevant parties to strive more earnestly to generate their own ideas;
- (f) be fair and equitable without prejudice.

(c) joint discussion –

- (a) invite both parties to discuss in the consultation session directly with each other to reach an amicable settlement based on the consent of both parties voluntarily; and;
- (b) start the second round and the next meeting with the caucus followed by joint discussion if joint discussion during the preliminary round of joint session is yet to achieve the desired results and the *Sulh* Officer confident that an amicable settlement can be reached.

Ethics of *Sulh* Officer

10. The *Sulh* Officer shall observe the ethics which has been set out in the Second Schedule—

Termination or cessation *Majlis Sulh*

11. A *Majlis Sulh* shall be terminated if –

- (a) withdrawal of the *Sulh* Officer from the *Majlis Sulh* with the consent of the Chief Syarie Judge;
- (b) withdrawal of any parties from the *Majlis Sulh*;
- (c) one of the parties absent without reason in *Majlis Sulh*;
- (d) death of one parties; or
- (e) any parties has lost mental capacity

Withdrawal *Sulh* Officer of the *Majlis Sulh*

12. (1) The *Sulh* Officer may withdraw with the consent of the Chief Syarie Judge at any time before signing the Settlement Agreement.

(2) If one of the *Sulh* Officer had initiated proceedings the *Majlis Sulh* and has been withdrawn, subject to paragraph (1), a person aside the *Sulh* Officer may with the consent of all parties continue *Majlis Sulh* proceedings.

(3) If the agreement mentioned in paragraph (2) is not obtained, therefore the proceeding shall begin as agreed.

Judgment by confession or consent

13. (1) The *Sulh* Officer shall prepare a Settlement Agreement in Form KS 2 and submit it to the parties to be certified and signed by them if both parties have reached an agreement.

(2) The *Sulh* Officer may be deliver the Settlement Agreement together with Report in Form KS 3 to the Court to be recorded as a judgment by confession or consent, according to any related under section 131 of the Enactment.

(3) The *Sulh* Officer shall ensure that the Settlement Agreement does not contain any terms which conflicts with hukum syarak and related laws.

Report if no settlement

14. If the negotiation cannot be settled in a *Majlis Sulh*, the *Sulh* Officer shall report the matter in Form KS 3 to the Court.

Confidentiality

15. The *Sulh* Officer shall keep confidential all matters raised in *Majlis Sulh* and shall not disclose it to any party, including the Court after the completion of *Majlis Sulh*.

Protection of *Sulh* Officer

16. The *Sulh* Officer shall not be called in any court proceedings relating to any parties in the case before him.

(2) If there is any party before the *Sulh* Officer or in *Majlis Sulh* by oral or written or clear behavior or any other means deemed to be insulting the *Sulh* Officer or Court, shall be a contempt of court and Part XXIV of the Enactment shall apply to him.

Repeal

17. (1) The Rules of Civil Procedure (*Sulh*) 2007 [*Kn.P.U. (A) 11/2007*] repealed.

(2) Whereas in any case or matter pending at the commencement of these Rules, the provisions of these Rules shall apply in respect of the proceeding in the case or matter to the extent that does not cause injustice.

FIRST SCHEDULE

SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE ENACTMENT 2002

SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE (*SULH*) RULES 2021

1. Cases referred to the *Majlis Sulh* are as follows:
 - (a) claim of compensation of engagement;
 - (b) claim of consolatory gift;
 - (c) claim of jointly acquired property;
 - (d) claim of wife maintenance;
 - (e) claim of maintenance to the disabled party;
 - (f) claim of security for maintenance;
 - (g) claim of maintenance of *'iddah*;
 - (h) claim to vary orders for maintenance;
 - (i) claim of arrears of maintenance;
 - (j) claim of maintenance of child;
 - (k) claim to vary orders of *hadanah*;
 - (l) claim to vary orders for maintenance of child;
 - (m) claim to vary agreement of *hadanah*;
 - (n) claim to vary agreement of maintenance of child;
 - (o) claim of *hadanah*;
 - (p) claim of compensation of marriage;
 - (q) claim of right to accommodation;
 - (r) claim of order to husband to resume cohabitation;
 - (s) claim of *mahar*; or;
 - (t) application of divorce

2. Cases which should not go through *sulh* including:

- (a) *fasakh*;
- (b) *taklik*;
- (c) *ila'*;
- (d) *li'an*;
- (e) *hibab*;
- (f) *wakaf*;
- (g) *wasiat*;
- (h) *nazar*;
- (i) validation lineage;
- (j) application for certificate of faraid;
- (k) ex-parte cases;
- (l) cases where already go through mediation at Malaysia Legal Aid Department;
- (m) disappearance cases;
- (n) if the other party resides over Malaysia and it is impossible under the jurisdiction of particular Court within three months after the date of such application;
- (o) if the applicant proves that the other party is suffering from mental illness which cannot be cured; or
- (p) if the Registrar satisfied that there is a reasonable ground caused the reference to the *Majlis Sulh* is not practical.

Second Schedule

SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE ENACTMENT 2002

SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE (*SULH*) RULES 2021CODE OF ETHICS *SULH* OFFICER

1. The *Sulh* Officer shall not –

- (a) behaves in such a manner that might cause a reasonable suspicion that –
 - (i) allowed private interests conflict with his official duties as an *Sulh* Officer;
or
 - (ii) used his position for own benefit.
- (b) behaves dishonestly or in such a manner as may cause discredit or disrepute the name of Syariah Court;
- (c) disregard his duties for his own interest;
- (d) mix freely with people in a way that may raise suspicious about his ability to be fair in his work;
- (e) accept any gift, when a gift is in any way connected with the performance of his duties;
- (f) make an effort in getting reward for any work of any institution, company, firm or individual without be given clear consent or leave by the Chief Syarii Judge;
- (g) gives an opinion on a matter or situation in which it is being discussed or is likely to become an issue in any *Majlis Sulh* that will be held, as his opinion can be used by a party to support his argument;
- (h) borrows money from any person or be a guarantor to any borrower, or in any way put himself under financial obligation to any person –
 - (i) directly or indirectly subject to his duty of sulh; or
 - (ii) to which he is or may be has official duty;
- (i) participate in political activities

2. The *Sulh* Officer shall earnestly and not delayed without reasonable excuse to settle the sulh case and comply with the instructions issued by the Chief Syarii Judge from time to time.

3. The *Sulh* Officer shall in performing his duty uphold the justice as required by *hukum syarak*.

-
4. The *Sulh* Officer shall improve the knowledge and his skills.
5. The *Sulh* Officer who handle the *Majlis Sulh*, shall –
- (a) not handle the *Majlis Sulh* if he is not calm, angry, hungry, thirsty, sleepy, exhausted and not feeling well;
 - (b) cannot leave the *Majlis Sulh* as in scheduled without any reasonable cause or without obtain the consent from the Chief Syarii Judge;
 - (c) not handle the *Majlis Sulh* if the party involve is his enemy or friend which is in possibility may influenced him;
 - (d) act firmly and fairly and without influenced by the situation or the person before him;
 - (e) open minded, friendly and be patient while handling the *Majlis Sulh*;
 - (f) ensure the proceedings of *Majlis Sulh* conducted in systematically according to this Rules and control the situation of *Majlis Sulh* to be running smoothly;
 - (g) encourage the parties to solve their dispute and reach the agreement voluntarily;
 - (h) treat fairly to the parties;
 - (i) not handle the *Majlis Sulh* where he is a Judge at the stage of mention; and
 - (j) cannot be a Judge in the trial where he was a *Sulh* Officer in *Majlis Sulh*.
6. The *Sulh* Officer shall –
- (a) not biased;
 - (b) always neutral;
 - (c) keep confidential all the matters disclosed in the *Majlis Sulh*;
 - (d) avoid any conflict of interest;
 - (e) ensure that he has the skills or expertise in the subject matter and issue of the dispute;
 - (f) shall not advertise his services; and
 - (g) ensure the safety of the parties in the *Majlis Sulh*.

Form KS 1
Rule 5(2)

SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE ENACTMENT 2002
SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE (*SULH*) RULES 2021
IN THE SYARIAH SUBORDINATE COURT/HIGH COURT

.....

IN

CASE MAL NO. :
CASE *SULH* NO. :

BETWEEN

.....(Name).....

PLAINTIFF

.....(IC No).....

.....(Address).....

AND

.....(Name).....

DEFENDANT

.....(IC No.).....

.....(Address).....

NOTICE OF ATTENDANCE MAJLIS SULH

TAKE BOTICE THAT the Planitiff applied the claim of (type of claim/ application) in this Court.

YOU ARE HEREBY ORDERED to appear in person before the *Sulh* Officer at this Court as follow :

Date :

Time :

Venue :

YOU ARE REQUIRED TO ATTEND in the *Majlis Sulh* person without at the attendance of Syarii Lawyer or your representative.

YOU ARE HEREBY that your absence may cause this case will refer to the Court for hearing.

THIS NOTICE ISSUED under the signature and Seal of the Court on
..... Day of 20

Seal

.....
Judge/Registrar
Syariah Subordinate Court/High Court

Form KS 2
Subrule 13 (1)

SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE ENACTMENT 2002
SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE (*SULH*) RULES 2021
IN THE SYARIAH SUBORDINATE COURT/HIGH COURT

.....

IN.....

CASE MAL NO. :

CASE *SULH* NO. :

BETWEEN

.....(Name).....

PLAINTIFF

.....(IC No).....

.....(Address).....

AND

.....(Name).....

DEFENDANT

.....(IC No).....

.....(Address).....

Before

.....

Sulh Officer

At Syariah Subordinate/High Court

.....

On

SETTLEMENT AGREEMENT

THE SETTLEMENT AGREEMENT made on
between Addressed at
(hereafter known as Plaintiff) and Addressed at
..... (hereafter known as Defendant).

The *Majlis Sulh* was held between the Plaintiff and Defendant on
at a.m/p.m at After the negotiation held in the
Majlis Sulh, both parties Plaintiff and Defendant voluntarily agreed as follow:

- 1.
- 2.
- 3.

AS INDORSE TO THIS SETTLEMENT AGREEMENT, both parties verified that
they have read and understand the content in this SETTLEMENT AGREEMENT and
both parties hereby fix the signature accordingly on the date as stated below.

Signed by Plaintiff

.....

IC No :

Date :

Signed by Defendant

.....

IC No :

Date :

Before

.....

Sulh Officer

Court :

Date :

Form KS 3
Subrule 12(1) and 13

SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE ENACTMENT 2002
SYARIAH COURT CIVIL PROCEDURE (*SULH*) RULES 2021
IN THE SYARIAH SUBORDINATE COURT/HIGH
COURT.....

IN

CASE MAL NO. :
CASE *SULH* NO. :

BETWEEN

.....(Name).....
.....(IC No).....
.....(Address).....

PLAINTIFF

AND

.....(Name).....
.....(IC No).....
.....(Address).....

DEFENDANT

Before

.....

Sulh Officer

At Syariah Subordinate/High Court

.....

On

REPORT OF THE MAJLIS SULH

THIS REPORT OF THE *MAJLIS SULH* is between
(ICNo.:)(hereafter known as Plaintiff) and
(IC No.:)(hereafter known as Defendant).

The *Majlis Sulh* was held between the Plaintiff and Defendant at
..... on Day of 20..... At
..... A.m/p.m. After the negotiation held in the *Majlis Sulh*, thus hereby
informed that the *Sulh* process between the parties are

REASON

(state in briefly-if related)

Thank you.

“SYARIAH ASAS KEADILAN”

Yours faithfully,

.....

Sulh Officer,

At Syariah Subordinate/High Court

Dated on day of 20.....

Dated
[JKSKN 600-1/1/2;
PU.KN.1/G/102]

DATO' SRI PADUKA RAJA
DATO' HAJI DAUD BIN MUHAMMAD
Chairman
Rules of the Syariah Court Committee
State of Kelantan

Kn. P.U. 10.

**ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002
KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021**

SUSUNAN KAEDAH

BAHAGIAN I

PERMULAAN

Kaedah

1. Nama dan permulaan kuat kuasa
2. Tafsiran

BAHAGIAN II

PELANTIKAN HAKAM

3. Kuasa Mahkamah
4. Pelantikan Hakam
5. Tatacara pelantikan Hakam
6. Pelantikan anggota Panel Hakam
7. Penamatan pelantikan anggota Panel Hakam
8. Kelayakan seorang Hakam

BAHAGIAN III

FUNGSI HAKAM

9. Fungsi Hakam
10. Tanggungjawab Hakam

BAHAGIAN IV

TATACARA MAJLIS TAHKIM

11. Tatacara Majlis Tahkim
12. Penentuan jenis perceraian oleh Hakam
13. Keengganan suami atau isteri hadir dalam prosiding Majlis Tahkim

Kaedah

14. Laporan Majlis Tahkim
15. *Sighah* talak dan khuluk
16. Tempoh pelaksanaan Majlis Tahkim
17. Pemberhentian prosiding Majlis Tahkim
18. Keputusan Majlis Tahkim
19. Merekod lafaz talak dan mendaftar perceraian
20. Kehadiran Peguam Syarie dan pihak lain

BAHAGIAN V

ETIKA HAKAM

21. Etika Hakam

BAHAGIAN VI

ADUAN DAN SIASATAN TERHADAP PANEL HAKAM

22. Kawalan Panel Hakam
23. Aduan terhadap Panel Hakam
24. Pembatalan pelantikan

BAHAGIAN VII

AM

25. Tempat Majlis Tahkim
26. Daftar Panel Hakam
27. Bayaran elaun Hakam
28. Rujukan kepada Hukum Syarak
29. Sekatan

JADUAL PERTAMA

JADUAL KEDUA

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

PADA menjalankan kuasa yang diberikan oleh seksyen 48 dan perenggan 135(3) (i), Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam 2002 [*Enakmen No. 6 Tahun 2002*], Kebawah Duli Yang Maha Mulia Al-Sultan, atas nasihat Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan, membuat kaedah-kaedah yang berikut:

BAHAGIAN I

PERMULAAN

Nama dan permulaan kuat kuasa

1. (1) Kaedah-kaedah ini bolehlah dinamakan Kaedah-Kaedah Hakam (Negeri Kelantan) 2021.

(2) Kaedah-Kaedah ini hendaklah mula berkuat kuasa pada tarikh penyarannya dalam *Warta*.

Tafsiran

2. Dalam Kaedah-Kaedah ini, melainkan jika konteksnya menghendaki makna yang lain—

“Daftar Panel Hakam” ertinya suatu bentuk daftar bagi merekodkan senarai anggota Panel Hakam sebagaimana yang disebut di bawah kaedah 26;

“*darar syarie*” mempunyai erti yang sama yang diberikan kepadanya di bawah Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam 2002 [*Enakmen No. 6 Tahun 2002*];

“Enakmen Pentadbiran” ertinya Enakmen Pentadbiran Mahkamah Syariah 1982 [*Enakmen No. 3 Tahun 1982*];

“Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam” ertinya Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam 2002;

“Hakam” ertinya seseorang penimbang tara yang diberi kuasa oleh pihak-pihak atau oleh Mahkamah untuk menyelesaikan perkelahian (*shiqaq*) antara suami dan isteri;

“Hukum Syarak” mempunyai erti yang sama yang diberikan kepadanya di bawah Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam 2002;

“*iwadh*” ertinya apa-apa bayaran atau nilai yang digunakan sebagai tebus talak oleh isteri kepada suami bagi perceraian secara khuluk;

“Ketua Pendaftar” mempunyai erti yang sama yang diberikan kepadanya di bawah Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam 2002;

“khuluk” ertinya perceraian antara suami dan isteri dengan ‘*iwadh*’;

“Mahkamah” mempunyai erti yang sama yang diberikan kepadanya di bawah Enakmen Pentadbiran Mahkamah Syariah 1982;

“Majlis” ertinya Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan yang ditubuhkan di bawah seksyen 5 Enakmen Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan 1994 [*Enakmen Bil. 4 Tahun 1994*];

“Majlis Tahkim” ertinya sesi timbang tara atau proses penyelesaian perkelahian (*shiqaq*) yang melibatkan pertemuan suami dan isteri bersama dengan Hakam untuk tujuan perdamaian atau perceraian dengan lafaz talak atau dengan khuluk;

“Panel Hakam” ertinya suatu panel Hakam yang dilantik di bawah kaedah 6;

“Peguam Syarie” ertinya seseorang yang diterima sebagai Peguam Syarie di bawah seksyen 18 Enakmen Pentadbiran Mahkamah Syariah 1982;

“Pendaftar” mempunyai erti yang sama yang diberikan kepadanya di bawah Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam 2002;

“Pendaftar Mahkamah” mempunyai erti yang sama yang diberikan kepada “Pendaftar” di bawah subseksyen 2 (1) Enakmen Pentadbiran Mahkamah Syariah 1982;

“*shiqaq*” ertinya perkelahian antara suami dan isteri yang berlarutan yang menjejaskan kerukunan rumah tangga.

BAHAGIAN II

PELANTIKAN HAKAM

Kuasa Mahkamah

3. (1) Jika Mahkamah berpuas hati bahawa *shiqaq* sentiasa berlaku antara pihak-pihak kepada suatu perkahwinan, Mahkamah hendaklah dengan seberapa segera yang mungkin mengarahkan suami dan isteri melantik Hakam dari kalangan saudara karib masing-masing.

(2) Jika suami dan isteri atau salah satu pihak gagal mengemukakan Hakam masing-masing, Mahkamah hendaklah dengan seberapa segera yang mungkin melantik seorang Hakam dari kalangan anggota Panel Hakam atau mana-mana orang yang disebut dalam perenggan 4(1)(c) bagi pihak-pihak itu.

(3) Sebelum melantik Hakam, Mahkamah hendaklah memutuskan bahawa *shiqaq* telah berlaku antara suami dan isteri setelah Mahkamah menjalankan siasatan.

(4) Mahkamah hendaklah memutuskan bahawa *shiqaq* sentiasa berlaku dalam keadaan tertentu termasuklah—

(a) perkelahian yang kerap antara suami dan isteri itu sama ada oleh sebab—

- (i) nusyuz isteri;
- (ii) kezaliman suami;
- (iii) ketidaktentuan siapa yang benar antara kedua-duanya; atau
- (iv) salah satu pihak atau kedua-dua pihak berdusta atau menuntut yang bukan hak.

(b) perkelahian yang kerap berlaku antara suami dan isteri sehingga menimbulkan kesukaran menjalankan tanggungjawab masing-masing dan saling tuduh menuduh tidak melaksanakan hak sebagai suami dan isteri;

(c) suami atau isteri saling tuduh-menuduh antara keduanya mempunyai hubungan yang melampaui Hukum Syarak dengan perempuan atau lelaki lain;

(d) perkelahian yang kerap hingga menyebabkan pukul-memukul;

(e) salah seorang meninggalkan rumah kediaman yang ditetapkan, tidak tinggal bersama sedangkan punca sebenar tidak dapat dibuktikan oleh kedua-dua pihak di hadapan Mahkamah;

(f) suami atau isteri saling tuduh-menuduh antara keduanya mengenai tanggungjawab masing-masing terhadap anak-anak sehingga berlaku pertikaian dan perkelahian yang kerap dan berpanjangan;

(g) jika didapati bahawa sebarang tuntutan oleh isteri untuk mendapatkan pembubaran perkahwinan tidak sabit dan ditolak oleh Mahkamah atas alasan dia tidak dapat membuktikan kebenarannya dan Mahkamah mendapati pertikaian itu masih lagi berterusan atau berulang antara suami isteri tersebut; atau

(h) apa-apa tindakan yang menyebabkan *darar syarie* ke atas isteri atau suami.

Pelantikan Hakam

4. (1) Hakam boleh dilantik dari kalangan.

- (a) saudara karib suami dan isteri yang memenuhi kelayakan di bawah subkaedah 8(1) dan (2);
- (b) anggota Panel Hakam yang dilantik di bawah kaedah 6; atau
- (c) mana-mana Pegawai Syariah atau Pegawai Hal Ehwal Islam dalam Perkhidmatan Awam Negeri atau mana-mana Pegawai Majlis yang mahir dalam bidang kekeluargaan dan Hukum Syarak atau mana-mana Penolong Pendaftar yang dilantik di bawah seksyen 28 Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam 2002.

(2) Bagi maksud perenggan (1) (a), ungkapan “saudara karib” ertinya mana-mana orang lelaki yang mempunyai pertalian nasab, persemendaan atau susuan yang tahu akan hal keadaan kes itu.

Tatacara pelantikan Hakam

5. (1) Bagi maksud subkaedah 3(1), Mahkamah hendaklah mengarahkan suami dan isteri melantik Hakam bagi pihak masing-masing dari kalangan saudara karib suami dan isteri sebagaimana yang diperuntukkan di bawah perenggan 4(1)(a) dalam tempoh empat belas hari dari tarikh *shiqaq* diputuskan oleh Mahkamah dengan menggunakan Borang 1 Jadual Pertama.

(2) Setelah suami dan isteri melantik Hakam masing-masing, Mahkamah hendaklah merekodkan dan mengisytiharkan pelantikan itu melalui suatu perintah.

(3) Bagi maksud subkaedah 3(2), pelantikan Hakam oleh Mahkamah menurut perenggan 4(1)(b) dan (c) hendaklah dibuat dengan menggunakan Borang 2 Jadual Pertama.

Pelantikan anggota Panel Hakam

6. (1) Tertakluk kepada syarat-syarat kelayakan di bawah subkaedah 8(3), Mahkamah boleh, melantik mana-mana orang sebagai anggota Panel Hakam.

(2) Mana-mana orang yang dilantik sebagai anggota Panel Hakam hendaklah didaftarkan dalam Daftar Panel Hakam.

Penamatan pelantikan anggota Panel Hakam

7. Pelantikan seseorang anggota Panel Hakam hendaklah tamat dan dikeluarkan daripada Daftar Panel Hakam jika dia—

- (a) mati;
- (b) meletakkan jawatan melalui surat yang dialamatkan kepada Mahkamah, melalui Pendaftar Mahkamah; atau
- (c) hilang upaya untuk melaksanakan tugasnya sebagai seorang Hakam.

Kelayakan seorang Hakam

8. (1) Tertakluk kepada subkaedah (2), mana-mana saudara karib suami dan isteri layak dilantik sebagai Hakam jika dia—

- (a) beragama Islam;
- (b) lelaki;
- (c) berakal dan baligh (*mukalaf*);
- (d) adil dan amanah; dan
- (e) mempunyai pengetahuan asas dalam hal kekeluargaan dan Hukum Syarak.

(2) Mana-mana Peguam Syarie yang mewakili suami atau isteri dalam sesuatu prosiding lain di Mahkamah tidak boleh dilantik sebagai Hakam bagi suami atau isteri itu.

(3) Seseorang yang hendak dilantik dan didaftarkan sebagai anggota Panel Hakam hendaklah—

- (a) beragama Islam;
- (b) warganegara Malaysia;
- (c) lelaki;
- (d) berakal dan baligh (*mukalaf*);
- (e) adil dan amanah;
- (f) berkelakuan baik dan tidak pernah disabitkan atas apa-apa kesalahan jenayah sama ada di Malaysia atau di mana-mana tempat lain;
- (g) kompeten dalam hal-hal kekeluargaan dan Hukum Syarak;
- (h) tidak pernah dibatalkan pelantikannya di bawah kaedah 24;
- (i) bukan seorang yang bankrap; dan
- (j) memiliki kelulusan akademik sekurang-kurangnya di peringkat Sijil *Thanawi* atau yang setaraf dengannya atau yang lebih tinggi daripada mana-mana institusi pendidikan atau mana-mana institusi pengajian tinggi yang diiktiraf oleh Kerajaan Malaysia dalam bidang pengajian Islam.

BAHAGIAN III

FUNGSI HAKAM

Fungsi Hakam

9. Hakam hendaklah menamatkan *shiqaq* antara suami dan isteri dengan cara mendamaikan atau memisahkan kedua-duanya dengan talak atau khuluk.

Tanggungjawab Hakam

10. Semasa menjalankan Majlis Tahkim, Hakam hendaklah:

- (a) menerima dan melaksanakan arahan Mahkamah dari semasa ke semasa; dan
- (b) menjelaskan tentang peraturan umum yang perlu dipatuhi oleh semua pihak sepanjang Majlis Tahkim

BAHAGIAN IV

TATACARA MAJLIS TAHKIM

Tatacara Majlis Tahkim

11. (1) Prosiding Majlis Tahkim hendaklah bermula selepas pelantikan Hakam dibuat.

(2) Sebelum sesuatu prosiding Majlis Tahkim bermula.

(a) Mahkamah hendaklah memberi arahan mengenai tatacara perjalanan Majlis Tahkim kepada Hakam dan Hakam hendaklah mematuhi arahan itu dan Hukum Syarak; dan

(b) tertakluk kepada subkaedah (3), Hakam hendaklah berusaha untuk mendapatkan kuasa penuh daripada prinsipal mereka masing-masing dengan menggunakan Borang 3 atau Borang 4 Jadual Pertama, mengikut mana-mana yang sesuai.

(3) Kuasa penuh daripada prinsipal kepada Hakam masing-masing adalah seperti yang berikut:

(a) Bagi suami, dia boleh mewakili dan membenarkan Hakamnya untuk melafazkan satu talak atau khuluk di hadapan Mahkamah; dan

(b) Bagi isteri, dia boleh mewakili dan membenarkan Hakamnya menerima lafaz khuluk di hadapan Mahkamah.

(4) Jika-

(a) Hakam berpendapat bahawa pihak-pihak itu patut bercerai tetapi tidak dapat memerintahkan perceraian oleh sebab Hakam tidak mendapat kuasa penuh daripada prinsipal atau sesuatu sebab yang lain;

(b) Hakam tidak mencapai persetujuan dalam mana-mana peringkat Majlis Tahkim;

(c) Mahkamah tidak berpuas hati dengan cara mereka menjalankan Majlis Tahkim; atau

(d) mana-mana Hakam menarik diri atau enggan meneruskan tugasnya sebagai Hakam;

Mahkamah boleh memecat dan membatalkan pelantikan mereka dengan menggunakan Borang 5 Jadual Pertama dan melantik Hakam lain dari kalangan anggota Panel Hakam atau mana-mana orang yang disebut dalam perenggan 4(1) (c) dan hendaklah memberikan kuasa penuh sebagaimana yang diperuntukkan di bawah subkaedah 11(2) (b) kepada mereka dengan menggunakan Borang 6 atau Borang 7 Jadual Pertama, mengikut mana-mana yang sesuai.

Penentuan jenis-jenis perceraian oleh Hakam

12. (1) Dalam melaksanakan Majlis Tahkim di bawah Kaedah-Kaedah ini, jika kedua-dua Hakam berpuas hati bahawa perdamaian gagal dicapai oleh kedua-dua pihak, mereka hendaklah menentukan pihak yang menjadi punca kepada berlakunya *shiqaq* itu.

(2) Jika *shiqaq* itu—

- (a) didapati berpunca daripada suami atau kedua-dua suami dan isteri, kedua-dua Hakam hendaklah mencadangkan perceraian secara talak;
- (b) didapati berpunca daripada isteri, kedua-dua Hakam hendaklah mencadangkan perceraian secara khuluk dan kadar '*iwadh*' hendaklah diputuskan oleh Hakam;
- (c) tidak dapat ditentukan puncanya dan tuntutan perceraian dibuat oleh suami, maka kedua-dua Hakam hendaklah mencadangkan perceraian secara talak; atau
- (d) tidak dapat ditentukan puncanya dan tuntutan perceraian dibuat oleh isteri, maka kedua-dua Hakam hendaklah mencadangkan perceraian secara khuluk dan kadar '*iwadh*' hendaklah diputuskan oleh Hakam.

Keengganan suami atau isteri hadir dalam prosiding Majlis Tahkim

13. Sekiranya suami atau isteri atau kedua-dua pihak itu enggan hadir dalam mana-mana prosiding Majlis Tahkim, keengganan itu tidaklah menyebabkan prosiding itu terhenti dan Hakam boleh membuat keputusannya.

Laporan Majlis Tahkim

14. Hakam hendaklah menyediakan laporan dengan menggunakan Borang 8 Jadual Pertama di akhir setiap Majlis Tahkim dan laporan itu hendaklah dibentangkan di hadapan Mahkamah.

Sighah talak dan khuluk

15. (1) Jika kedua-dua Hakam dalam Majlis Tahkim memutuskan supaya perkahwinan itu dibubarkan, maka talak hendaklah dilafazkan oleh Hakam suami di hadapan dan dengan kebenaran Mahkamah sebagaimana yang dinyatakan dalam Jadual Kedua.

(2) Jika kedua-dua Hakam dalam Majlis Tahkim memutuskan supaya perkahwinan itu dibubarkan secara khuluk dan '*iwadh*' telah disempurnakan oleh isteri dalam Majlis Tahkim, maka khuluk hendaklah dilafazkan di hadapan dan dengan kebenaran Mahkamah.

(3) Lafaz *ijab* dan *qabul* bagi khuluk adalah sebagaimana yang dinyatakan dalam Jadual Kedua.

(4) Lafaz talak Hakam ialah talak bain.

Tempoh pelaksanaan Majlis Tahkim

16. (1) Tempoh pelaksanaan Majlis Tahkim hendaklah tidak melebihi tiga puluh hari dari tarikh perintah pelantikan dan perisytiharan Hakam yang dikeluarkan oleh Mahkamah.

(2) Mahkamah boleh melanjutkan tempoh pelaksanaan Majlis Tahkim jika difikirkan patut, tetapi pelanjutan tersebut hendaklah tidak melebihi tempoh tiga puluh hari dari tarikh pelanjutan diberi.

Pemberhentian prosiding Majlis Tahkim

17. Mana-mana prosiding Majlis Tahkim hendaklah terhenti, jika-

- (a) suami atau isteri itu mati;
- (b) suami atau isteri tidak sempurna akal;
- (c) Hakam menarik diri sebagai Hakam dengan menggunakan Borang 9 Jadual Pertama; atau
- (d) wujud sebab lain yang diiktiraf oleh Hukum Syarak.

Keputusan Majlis Tahkim

18. Perceraian yang diputuskan dalam Majlis Tahkim adalah muktamad dan tiada rayuan dibenarkan.

Merekod lafaz talak dan mendaftar perceraian

19. Mahkamah setelah membenarkan satu talak dilafazkan di hadapannya hendaklah merekodkan lafaz satu talak itu, dan menghantar satu salinan rekod itu yang diperakui kepada Pendaftar yang berkenaan dan kepada Ketua Pendaftar untuk didaftarkan.

Kehadiran Peguam Syarie dan pihak lain

20. Melainkan jika dia adalah anggota keluarga terdekat pihak itu, maka tiada pihak lain atau Peguam Syarie boleh dibenarkan hadir atau mewakili mana-mana pihak di hadapan Hakam.

BAHAGIAN V

ETIKA HAKAM

Etika Hakam

21. (1) Hakam hendaklah berusaha bersungguh-sungguh untuk menyelesaikan Majlis Tahkim dan tidak melengah-lengahkan tanpa alasan yang munasabah serta mematuhi tatacara dan tempoh perjalanan Majlis Tahkim.

(2) Hakam hendaklah dalam menjalankan tugasnya, melaksanakan keadilan sebagaimana yang dikehendaki oleh Hukum Syarak.

(3) Hakam yang mengendalikan Majlis Tahkim hendaklah—

- (a) tidak mengendalikan Majlis Tahkim apabila dia berada dalam keadaan tidak tenang, marah, lapar, haus, mengantuk, letih atau tidak sihat;
- (b) tidak boleh meninggalkan Majlis Tahkim tanpa alasan yang munasabah;
- (c) bertindak tegas, adil dan tidak dipengaruhi oleh keadaan atau orang yang hadir di hadapannya;
- (d) bersifat terbuka, mesra dan sabar semasa mengendalikan Majlis Tahkim;
- (e) menggalakkan pihak-pihak menyelesaikan pertelingkahan mereka dan mencapai persetujuan secara sukarela; dan
- (f) memberi layanan yang sama rata kepada pihak-pihak.

(4) Hakam hendaklah—

- (a) tidak bersifat berat sebelah;
- (b) sentiasa berkecuali;
- (c) merahsiakan segala perkara yang didedahkan dalam Majlis Tahkim kecuali apabila diarahkan oleh Mahkamah yang membicarakan kes tersebut;
- (d) mengelakkan berlaku konflik kepentingan;
- (e) memastikan bahawa dia mempunyai kemahiran atau kepakaran dalam perkara yang menjadi pertikaian; dan
- (f) menolak permohonan menjadi saksi atau penasihat kepada pihak-pihak dalam Majlis Tahkim yang pernah dikendalikannya.

(5) Hakam tidak boleh—

- (a) berkelakuan dengan sedemikian cara yang mungkin menyebabkan syak yang munasabah bahawa dia telah—
 - (i) membiarkan kepentingan persendirianya bercanggah dengan tugasnya sebagai Hakam;
 - (ii) menggunakan kedudukannya bagi faedahnya sendiri;
- (b) berkelakuan dengan cara yang tidak jujur atau dengan sedemikian cara hingga memburukkan atau mencemarkan nama Mahkamah dan menjejaskan Majlis Tahkim yang dikendalikannya;
- (c) membelakangkan tugas dan tanggungjawab demi kepentingan dirinya; dan
- (d) melakukan apa-apa perbuatan yang boleh menimbulkan syak tentang keupayaannya untuk berlaku adil dalam menjalankan tugas.

BAHAGIAN VI

ADUAN DAN SIASATAN TERHADAP PANEL HAKAM

Kawalan Panel Hakim

22. Mahkamah hendaklah mempunyai kawalan terhadap Panel Hakim yang dilantik di bawah kaedah 6.

Aduan terhadap Panel Hakim

23.(1) Apa-apa aduan mengenai kelakuan mana-mana anggota Panel Hakim hendaklah dibuat secara bertulis kepada Hakim.

(2) Mahkamah boleh, pada bila-bila masa, memecat mana-mana Panel Hakim apabila menerima apa-apa maklumat yang menyentuh kelakuan seseorang Panel Hakim.

(3) Tiada apa-apa jua dalam Kaedah-Kaedah ini boleh dikira sebagai menghalang Pegawai Agama Jajahan daripada membuat apa-apa aduan, atas usulnya sendiri, yang menyentuh kelakuan seseorang Panel Hakim.

Pembatalan pelantikan

24. Mahkamah boleh membatalkan pelantikan mana-mana anggota Panel Hakim dan mengeluarkan nama Hakim tersebut daripada Daftar Panel Hakim di bawah kaedah 26 jika—

- (a) kelakuan anggota Panel Hakim tersebut, sama ada yang berkaitan dengan tugas-tugasnya sebagai anggota atau sebaliknya, merupakan kelakuan yang memburukkan nama Majlis atau Mahkamah;
- (b) dia telah menjadi tidak berupaya untuk menjalankan tugas-tugasnya dengan sempurna sebagai anggota;
- (c) pada pendapat Mahkamah, dia tidak menghadiri tiga Majlis Tahkim yang dijadualkan secara berturut-turut tanpa apa-apa alasan yang munasabah;
- (d) dia bertindak bertentangan dengan Etika Hakim; atau
- (e) dia seorang bankrap.

BAHAGIAN VII

AM

Tempat Majlis Tahkim

25. (1) Majlis Tahkim hendaklah dilaksanakan di Mahkamah.

(2) Majlis Tahkim boleh dibuat di tempat lain sebagaimana yang difikirkan sesuai oleh Hakim.

Daftar Panel Hakam

26. Mahkamah hendaklah menyenggarakan suatu rekod pendaftaran anggota Panel Hakam yang dilantik dalam Daftar Panel Hakam.

Bayaran elaun Hakam

27. Mahkamah boleh mengarahkan pembayaran elaun kepada Panel Hakam yang dilantik oleh mana-mana pihak di bawah kaedah 6 dan perenggan 4(1)(c) mengikut kadar sebagaimana yang ditetapkan oleh Mahkamah.

Rujukan kepada Hukum Syarak

28. (1) Mana-mana peruntukan atau tafsiran mana-mana peruntukan di bawah Kaedah-Kaedah ini yang berlawanan dengan Hukum Syarak adalah terbatal setakat yang ia berlawanan.

(2) Jika terdapat lakuna atau jika apa-apa perkara yang berkaitan dengan pelaksanaan Majlis Tahkim dan Hakam tidak diperuntukkan dengan nyata oleh Kaedah-Kaedah ini, Mahkamah hendaklah mengikut Hukum Syarak.

Sekatan

29. Mana-mana Peguam Syarie yang bertindak sebagai Hakam bagi mana-mana pihak suami atau isteri yang terlibat dalam Majlis Tahkim, tidak boleh mewakili pihak suami atau isteri itu dalam kes-kes lain yang bersangkutan dengannya di mana-mana Mahkamah.

JADUAL PERTAMA

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

BORANG 1
[Subkaedah 5(1)]

WAKALAH DAN PENERIMAAN HAKAM
(Tajuk Am)

Saya (Nama, No. Kad Pengenalan Suami atau Isteri) dengan ini melantik dan mewakilkan kepada (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam) sebagai Hakam bagi pihak saya dalam Saman No. di Mahkamahmulai (tarikh) hingga dibatalkan oleh saya atau Mahkamah.

Bertarikh pada hari bulan 20

.....
Suami atau isteri

Saya (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam) dengan ini menerima pelantikan yang tersebut di atas.

Bertarikh pada hari bulan 20

.....
Hakam

Di hadapan saya,
(Meterai)

.....
Hakim/ Pendaftar

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

BORANG 2
[Subkaedah 5(3)]

PELANTIKAN HAKAM SUAMI/ISTERI OLEH HAKIM
(Tajuk Am)

Ambil perhatian bahawa Mahkamah dengan ini melantik (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam) sebagai Hakam bagi pihak suami/isteri
.....(Nama Suami/Isteri, No.Kad Pengenalan) dalam Saman No.....di
Mahkamah mulai(tarikh) hingga dibatalkan
oleh Mahkamah kemudiannya.

Bertarikh pada hari bulan 20

(Meterai)

.....
Hakim

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

BORANG 3
[Perenggan 11(2)(b)]NOTIS PERWAKILAN KUASA PENUH OLEH SUAMI
(Tajuk Am)

Saya (Nama, No. Kad Pengenalan Suami) dengan ini mewakilkan dengankuasa penuh kepada (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam) sebagai Hakam bagi pihak saya dalam Saman No. untuk melafazkan satu talak atau khuluk terhadap isteri saya (Nama, No. Kad Pengenalan Isteri) di hadapan Mahkamah..... mulai (tarikh) hingga dibatalkan oleh saya atau Mahkamah.

Bertarikh pada hari bulan 20

.....
Suami

Saya (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam) dengan ini menerima perwakilan kuasa penuh oleh suami yang tersebut di atas.

Bertarikh pada hari bulan 20

.....
Hakam

Di hadapan saya,

(Meterai)

.....
Hakim

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

BORANG 4

[Perenggan 11(2)(b)]

NOTIS PERWAKILAN KUASA PENUH OLEH ISTERI

(Tajuk Am)

Saya(Nama, No. Kad Pengenalan Isteri) dengan ini
mewakulkan dengan kuasa penuh kepada (Nama, No. Kad Pengenalan
Hakam) sebagai Hakam bagi pihak saya dalam Saman No. untuk
menerima lafaz khuluk daripada Hakam suami saya (Nama,
No. Kad Pengenalan Hakam Suami) di hadapan Mahkamah
mulai (tarikh) hingga dibatalkan oleh saya atau Mahkamah.

Bertarikh pada hari bulan 20

.....
Isteri

Saya (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam) dengan ini menerima perwakilan
kuasa penuh oleh isteri yang tersebut di atas.

Bertarikh pada hari bulan 20

.....
Hakam

Di hadapan saya,
(Meterai)

.....
Hakim

 ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

 BORANG 5
 [Subkaedah 11(4)]

 NOTIS PEMECATAN HAKAM
 (Tajuk Am)

Ambil perhatian bahawa Mahkamah dengan ini memecat dan membatalkan pelantikan Hakam seperti yang berikut:

(1) Hakam Suami
 (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam Suami)

(2) Hakam
 Isteri
 (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam Isteri)

Bertarikh pada hari bulan 20
 (Meterai)

.....
 Hakim

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

BORANG 6

[Subkaedah 11(4)]

PELANTIKAN HAKAM SUAMI OLEH HAKIM DENGAN KUASA PENUH
(Tajuk Am)

Ambil perhatian bahawa Mahkamah dengan ini melantik (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam) sebagai Hakam bagi pihak suami
..... (Nama Suami, No. Kad Pengenalan) dalam Saman No.....di
Mahkamah mulai (tarikh)..... hingga dibatalkan
oleh Mahkamah kemudiannya dengan kuasa yang penuh untuk mendamaikan atau
melafazkan satu talak/khuluk di hadapan Mahkamah.

Bertarikh pada hari bulan 20
(Meterai)

.....
Hakim

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

BORANG 7
[Subkaedah 11(4)]PELANTIKAN HAKAM ISTERI OLEH HAKIM DENGAN KUASA PENUH
(Tajuk Am)

Ambil perhatian bahawa Mahkamah dengan ini melantik (Nama, No. Kad Pengenalan Hakam) sebagai Hakam bagi pihak isteri (Nama Isteri, No. Kad Pengenalan) dalam Saman No.....di Mahkamah mulai (tarikh)..... hingga dibatalkan oleh Mahkamah kemudiannya dengan kuasa yang penuh untuk mendamaikan atau menerima lafaz khuluk di hadapan Mahkamah.

Bertarikh pada hari bulan 20
(Meterai)

.....
Hakim

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002
KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

BORANG 8
(Kaedah 14)

LAPORAN MAJLIS TAHKIM
(Tajuk Am)

Bahawa kami (Nama Hakam Suami) dan (Nama Hakam Isteri) pada akhir Majlis Tahkim yang diadakan pada (tarikh) di (Nama tempat) dengan ini melaporkan kepada Mahkamah seperti yang berikut:

(1)
.....
.....

(2)
.....
.....

(3)
.....
.....

(4)
.....
.....

(5) Kami-

- (a) *dapat/tidak dapat mencapai persetujuan dalam Majlis Tahkim ini.
- (b) berpendapat punca shiqaq adalah daripada *suami/ isteri/ suami isteri/tidak dapat ditentukan;
- (c) berpendapat suami isteri patut *berdamai/bercerai secara *talak/ khuluk.

.....
Hakam Suami

.....
Hakam Isteri

Bertarikh pada hari bulan 20
* potong mana yang tidak berkenaan

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2021

BORANG 9
[Perenggan 17(c)]NOTIS PENARIKAN DIRI HAKAM
(Tajuk Am)

Kepada Hakim,

Ambil perhatian bahawa saya (Nama, No. Kad Pengenalan Hakim) dengan ini menarik diri dan berhenti menjadi Hakam yang mewakili *suami/isteri (Nama, No. Kad Pengenalan Suami atau Isteri) yang tersebut dalam prosiding yang tersebut di atas, berkuat kuasa pada tarikh notis ini.

Bertarikh pada hari bulan 20

.....
HakamDi hadapan saya,
(Meterai).....
Hakim

* Potong jika tidak berkenaan

JADUAL KEDUA

ENAKMEN UNDANG-UNDANG KELUARGA ISLAM 2002

KAEDAH-KAEDAH HAKAM (NEGERI KELANTAN) 2015

SIGHAH TALAK DAN KHULUK
(Kaedah 15)

(1) Sighah talak bagi Hakam yang mendapat kuasa penuh daripada prinsipal.

Lafaz Hakam suami:

“Saya dengan kuasa yang diberi oleh (Nama Suami), dengan ini menceraikan.....(Nama Isteri) dengan talak satu”.

(2) Sighah talak bagi Hakam yang diberi kuasa penuh oleh Mahkamah.

Lafaz Hakam suami:

“Saya dengan kuasa penuh yang diberi oleh Mahkamah, bagi pihak suami(Nama Suami), dengan ini menceraikan(Nama Isteri) dengan talak satu”.

(3) Sighah khuluk bagi Hakam yang mendapat kuasa penuh daripada prinsipal.

(a) Lafaz Ijab Hakam suami:

“Saya dengan kuasa yang diberi oleh (Nama Suami), dengan ini menceraikan(Nama Isteri) dengan khuluk sebanyak Ringgit Malaysia (jumlah) atau(harta lain atau manfaat yang bernilai) yang tersebut”.

(b) Lafaz tersebut hendaklah diterima (qabul) dengan serta-merta oleh Hakam isteri seperti yang berikut:

“Saya terima khuluk bagi pihak (Nama Isteri) atas persetujuannya sebanyak Ringgit Malaysia (jumlah) atau (harta lain atau manfaat yang bernilai) yang tersebut”.

(4) Sighah khuluk bagi Hakam yang diberi kuasa penuh oleh Mahkamah.

(a) Lafaz Hakam Suami:

“Saya dengan kuasa penuh yang diberi oleh Mahkamah, bagi pihak (Nama Suami) menceraikan (Nama isteri) dengan khuluk sebanyak Ringgit Malaysia.....(nilai ringgit) atau harta lain atau manfaat yang bernilai yang tersebut”.

(b) Lafaz Hakam Bagi Pihak Isteri:

“Saya sebagai Hakam bagi pihak (Nama Isteri), menerima khuluk sebanyak Ringgit Malaysia (jumlah) atau..... (harta lain atau manfaat yang bernilai) yang tersebut”.

Bertarikh 23 Disember 2015
[JKSN 600-1-1/6; PU.KN.1/G/39-1]

DATO' SRI PADUKA RAJA
DATO' HAJI DAUD BIN MUHAMMAD
Pengerusi
Jawatankuasa Kaedah-Kaedah Mahkamah Syariah
Negeri Kelantan

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

ARRANGEMENT OF RULES

PART I

PRELIMINARY

Rule

1. Citation and commencement
2. Interpretation

PART II

APPOINTMENT OF *HAKAM*

3. Power of the Court
4. Appointment of *Hakam*
5. Procedure on appointment of *Hakam*
6. Appointment of the member of Panel *Hakam*
7. Termination of appointment as member of Panel *Hakam*
8. Qualifications of a *Hakam*

PART III

FUNCTION OF *HAKAM*

9. Function of *Hakam*
10. Responsibilities of *Hakam*

PART IV

PROCEDURE OF *MAJLIS TAHKIM*

11. Procedure of *Majlis Tahkim*
12. Determination on types of divorce by *Hakam*
13. Refusal of husband or wife to attend proceeding of *Majlis Tahkim*

Rule

14. Report of *Majlis Tahkim*
15. *Sighah* talak and khuluk
16. Duration of *Majlis Tahkim*
17. Cessation of proceeding of *Majlis Tahkim*
18. Decision of *Majlis Tahkim*
19. Recording of pronouncement of *talak* and registration of divorce
20. Attendance of *Peguam Syarie* and other parties

PART V

ETHICS OF *HAKAM*

21. Ethics of *Hakam*

PART VI

COMPLAINT AND INVESTIGATION AGAINST PANEL *HAKAM*

22. Control of Panel *Hakam*
23. Complaint against Panel *Hakam*
24. Revocation of appointment

PART VII

GENERAL

25. Venue of *Majlis Tahkim*
26. Register of Panel *Hakam*
27. Payment of allowance to *Hakam*
28. Reference to *Hukum Syarak*
29. Restriction

FIRST SCHEDULE

SECOND SCHEDULE

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002

HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

IN exercise of the powers conferred by section 48 and paragraph 135(3)(i) of the Islamic Family Law Enactment 2002 [*Kelantan No. 6 of 2002*], His Royal Highness the Sultan, on the advice of the Council of the Religion of Islam and Malay Custom, Kelantan makes the following rules:

PART I

PRELIMINARY

Citation and commencement

1. (1) These rules may be cited as the *Hakam* (State of Kelantan) Rules 2015.

(2) These Rules shall come into operation on the date of its publication in the *Gazette*.

Interpretation

2. In these Rules, unless the context otherwise requires—

“Register of Panel *Hakam*” means a form of register to record the list of members of Panel Hakam as referred to under rule 26;

“*darar syarie*” has the same meaning assigned to it under the the Islamic Family Law Enactment 2002 [*Enactment No. 6 of 2002*];

“Administration Enactment” means the Administration of the Syariah Court Enactment 1982 [*Enactment No. 3 of 1982*];

“Islamic Family Law Enactment” means the Islamic Family Law 2002;

“*Hakam*” means an arbitrator authorized by the parties or by the Court to resolve quarrels (*shiqaq*) between husband and wife;

“*Hukum Syarak*” has the same meaning assigned to it under the Islamic Family Law Enactment 2002;

“*iwadh*” means any payment or value used as *tebus talak* by the wife to the husband for divorce by *khuluk*;

“Chief Registrar” has the same meaning assigned to it under the Islamic Family Law Enactment 2002;

“*khuluk*” means the divorce between husband and wife by *iwadh*;

“*Court*” has the same meaning assigned to it under the Administration of the Syariah Court Enactment 1982;

“*Majlis*” means the Council of the Religion of Islam and Malay Custom, Kelantan, established under subsection 5 of the Council of the Religion of Islam and Malay Custom, Kelantan, Enactment 1994 [*Enactment No. 4 of 1994*];

“*Majlis Tahkim*” means the arbitration session or the process to resolve quarrels (*shiqaq*) involving meeting between husband and wife, and the *Hakam* for the purpose of reconciliation or divorce by pronouncement of talak or by *khuluk*;

“*Panel Hakam*” means a panel of *Hakam* appointed by the Committee under rule 6;

“*Peguam Syarie*” means a person admitted as *Peguam Syarie* under section 18 of the Administration Enactment;

“Registrar” has the same meaning assigned to it under the Islamic Family Law Enactment 2002;

“Registrar of Court” has the same meaning assigned to “Registrar” under subsection 2 (1) of the Administration Enactment;

“*shiqaq*” means constant quarrels between husband and wife which affect the marital harmony.

PART II

APPOINTMENT OF *HAKAM*

Power of the Court

3. (1) If the Court is satisfied that there are constant *shiqaq* between the parties to a marriage, the Court shall as soon as possible direct the husband and wife to appoint *Hakam* from amongst their respective close relatives.

(2) If the husband and wife or either one of the parties fails to produce their respective *Hakam*, the Court shall as soon as possible appoint a *Hakam* from amongst the members of Panel *Hakam* or any person referred to in paragraph 4(1)(c) for the parties.

(3) Before appointing *Hakam*, the Court shall decide that *shiqaq* has occurred between husband and wife upon investigation conducted by the Court.

(4) The Court shall decide that there are constant *shiqaq* in certain situation including—

(a) constant quarrels between husband and wife whether by reason of—

- (i) *nusyuz* by wife;
- (ii) cruelty of husband;

- (iii) uncertainty of who is telling the truth between both of them; or
 - (iv) one of the parties is or both parties are not telling the truth or making claim on matters in which he or she has no right.
- (b) constant quarrels between husband and wife to the extent of causing difficulties in carrying out their respective responsibilities and accusing each other of not performing the rights as husband and wife;
- (c) husband or wife accuses each other of having a relationship beyond the *Hukum Syarak* with another woman or man;
- (d) constant quarrels resulting to beating;
- (e) one of them leaves the dwelling house, ceases to cohabit although both parties fail to prove the actual reason before the Court;
- (f) husband or wife accuses each other of their respective responsibilities towards the children to the extent of causing constant dispute and quarrels;
- (g) if it appears that any claim made by the wife to dissolve the marriage is not granted and dismissed by the Court on the ground that she fails to prove the truth and the Court finds that such dispute still continues or recurs between the said husband and wife; or
- (h) any action which causes *darar syarie* on the wife or husband.

Appointment of *Hakam*

4. (1) *Hakam* may be appointed from amongst.

- (a) close relatives of husband and wife who fulfil the qualifications under subrules 8(1) and (2);
- (b) members of Panel *Hakam* appointed under rule 6; or
- (c) any Syariah Officers or Islamic Affairs Officers in the State Public Service or or any *Majlis* Officers who is proficient in family matters and *Hukum Syarak* or any Deputy and Assistant Registrars appointed under section 28 of Islamic Family Law Enactment 2002.

(2) For the purpose of paragraph (1)(a), the expression “close relatives” means any man who is related by consanguinity, affinity or fosterage and having knowledge of the circumstances of the case.

Procedure on appointment of *Hakam*

5. (1) For the purpose of subrule 3(1), the Court shall direct the husband and wife to appoint *Hakam* on their behalf from amongst close relatives of the husband and wife as provided under paragraph 4(1)(a) within fourteen days from the date on which *shiqaq* is decided by the Court by using Form 1 of the First Schedule.

(2) After the husband and wife appoint their *Hakam*, the Court shall record and declare such appointment by an order.

(3) For the purpose of subrule 3(2), appointment of *Hakam* by the Court pursuant to paragraphs 4(1)(b) and (c) shall be made by using Form 2 of the First Schedule.

Appointment of the member of Panel *Hakam*

6. (1) Subject to the qualifications under subrule 8(3), the Court may, appoint any person as member of the Panel *Hakam*.

(2) Any person appointed as member of the Panel *Hakam* shall be registered in the Register of Panel *Hakam*.

Termination of appointment of member of Panel *Hakam*

7. The appointment of a member of Panel *Hakam* shall terminate and be removed from the Register of Panel *Hakam* if he.

(a) dies;

(b) resigns by a letter addressed to the Court, through the Registrar of Court; or

(c) becomes incapable of performing his duty as a *Hakam*.

Qualifications of a *Hakam*

8. (1) Subject to subrule (2), any close relatives of husband and wife is qualified to be appointed as *Hakam* if he—

(a) is a Muslim;

(b) is a male;

(c) is of sound mind and *baligh* (*mukalaf*);

(d) is fair and honest; and

(e) has basic knowledge in family matters and *Hukum Syarak*.

(2) Any *Peguam Syarie* who represents the husband or wife in other proceedings in Court shall not be appointed as *Hakam* for that husband or wife.

(3) A person to be appointed and registered as member of the Panel *Hakam* shall be—

(a) Muslim;

(b) Malaysian citizen;

- (c) male;
- (d) of sound mind and baligh (*mukalaf*);
- (e) fair and honest;
- (f) of good behaviour and has not been convicted on any criminal offence whether in Malaysia or in any other places;
- (g) competent in family matters and *Hukum Syarak*;
- (h) a person whose appointment has not been revoked under rule 24;
- (i) a person who is not a bankrupt;
- (j) a person who possesses academic qualification at least at *Thanawi* Certificate level or equivalent thereto or higher from any educational institution or any institution of higher learning recognised by the Government of Malaysia in the area of Islamic studies.

PART III

FUNCTION OF *HAKAM*

Function of *Hakam*

9. *Hakam* shall terminate the *shiqaq* between husband and wife by way of reconciliation or by separating both of them by *talak* or *khuluk*.

Responsibilities of *Hakam*

10. During the conduct of *Majlis Tahkim*, *Hakam* shall—

- (a) accept and perform directions of the Court from time to time; and
- (b) explain the general regulations to be complied with by all parties during *Majlis Tahkim*.

PART IV

PROCEDURE OF *MAJLIS TAHKIM*

Procedure of *Majlis Tahkim*

11. (1) The proceeding of *Majlis Tahkim* shall commence after the appointment of *Hakam* is made.

- (2) Before the proceeding of *Majlis Tahkim* commences—

- (a) the Court may give directions on the procedure to conduct *Majlis Tahkim* to *Hakam* and *Hakam* shall comply with the directions and *Hukum Syarak*; and
- (b) subject to subrule (3), *Hakam* shall endeavour to obtain full authority from their respective principals by using Form 3 or Form 4 of the First Schedule, as may be appropriate.
- (3) The full authority from principals to their *Hakam* is as follows:
- (a) For the husband, he may allow his *Hakam* to pronounce one *talak* or *khuluk* before the Court; and
- (b) For the wife, she may allow her *Hakam* to accept the pronouncement of *khuluk* before the Court.
- (4) If—
- (a) the *Hakam* are of the opinion that the parties should be divorced but are unable to order a divorce due to the failure of *Hakam* to obtain full authority from the principals or due to other reasons;
- (b) the *Hakam* fail to reach an agreement at any stage of the *Majlis Tahkim*;
- (c) the Court is not satisfied with their conduct of *Majlis Tahkim*; or
- (d) any *Hakam* withdraws himself or refuses to proceed with his duty as a *Hakam*;

the Court may remove and revoke their appointment by using Form 5 of the First Schedule and appoint other *Hakam* from amongst members of the Panel *Hakam* or any person referred to in paragraph 4(1)(c) and shall give full authority as provided under subrule 11(2) to them by using Form 6 or Form 7 of the First Schedule, as may be appropriate

Determination on types of divorce by *Hakam*

12. (1) In conducting *Majlis Tahkim* under these Rules, if both *Hakam* are satisfied that both parties fail to reach reconciliation, they shall determine the party who causes the *shiqaq*.

- (2) If the *shiqaq*—
- (a) appears to be caused by the husband or both husband and wife, both *Hakam* shall propose divorce by *talak*;
- (b) appears to be caused by the wife, both *Hakam* shall propose divorce by *khuluk* and the rate of *iwadh* shall be determined by *Hakam*;
- (c) cannot be determined in terms of its cause and the husband claims divorce, both *Hakam* shall propose divorce by *talak*; or

- (d) cannot be determined in terms of its cause and the wife claims divorce, both *Hakam* shall propose divorce by *khuluk* and the rate of *'iwadh* shall be determined by *Hakam*.

Refusal of husband or wife to attend proceeding of *Majlis Tahkim*

13. If the husband or wife or both parties refuses to attend any proceeding of *Majlis Tahkim*, such refusal shall not cause the proceeding to cease and the *Hakam* may make his decision.

Report of *Majlis Tahkim*

14. The *Hakam* shall prepare a report by using Form 8 of the First Schedule at the end of each *Majlis Tahkim* and the report shall be laid before the Court.

Sighah talak and khuluk

15. (1) If both *Hakam* in *Majlis Tahkim* decide that the marriage is to be dissolved, the *talak* shall be pronounced by the *Hakam* for husband before and with the permission of the Court as specified in the Second Schedule.

(2) If both *Hakam* in *Majlis Tahkim* decide that marriage is to be dissolved by *khuluk* and *'iwadh* has been made by the wife in *Majlis Tahkim*, the *khuluk* shall be pronounced before and with the permission of the Court.

(3) The pronouncement of *ijab* and *qabul* for *khuluk* is as specified in the Second Schedule.

(4) The pronouncement of *talak Hakam* is *talak bain*.

Duration of *Majlis Tahkim*

16. (1) The duration of *Majlis Tahkim* shall not exceed thirty days from the date of the order of appointment and declaration of *Hakam* issued by the Court.

(2) The Court may extend the duration of *Majlis Tahkim* if it thinks proper, but such extension shall not exceed the period of sixty days from the date the extension is granted.

Cessation of proceeding of *Majlis Tahkim*

17. Any proceeding of *Majlis Tahkim* shall cease, if—

- (a) the husband or wife dies;
- (b) the husband or wife is of unsound mind;
- (c) the *Hakam* withdraws himself as a *Hakam* by using Form 9 of the First Schedule; or
- (d) there exists other reasons recognised by *Hukum Syarak*.

Decision of *Majlis Tahkim*

18. The divorce determined in *Majlis Tahkim* is final and no appeal is allowed.

Recording of pronouncement of talak and registration of divorce

19. The Court upon allowing pronouncement of one *talak* before it shall record the pronouncement of one *talak*, and send a copy of the certified record to the relevant Registrar and to the Chief Registrar for registration.

Attendance of Peguam Syarie and other parties

20. Unless a person is the immediate family member of the party, no other parties or *Peguam Syarie* shall be allowed to appear or represent any party before the *Hakam*.

PART V

ETHICS OF *HAKAM*

Ethics of *Hakam*

21. (1) The *Hakam* shall make every effort to complete the *Majlis Tahkim* and shall not delay without reasonable ground and shall comply with the procedure and duration of the *Majlis Tahkim*.

(2) The *Hakam* shall in carrying out his duty, exercise fairness as required by *Hukum Syarak*.

(3) The *Hakam* who conducts *Majlis Tahkim* shall—

- (a) not conduct *Majlis Tahkim* when he is not calm, angry, hungry, thirsty, sleepy, tired and not well;
- (b) not leave the *Majlis Tahkim* without reasonable ground;
- (c) be strict, be fair and not be influenced by surroundings or person who is present before it;
- (d) open, friendly and patient when conducting *Majlis Tahkim*;
- (e) encourage the parties to settle their disputes and reach an agreement voluntarily; and
- (f) provide equal treatment to parties.

(4) The *Hakam* shall—

- (a) not be arbitrary;
- (b) remain neutral;

- (c) maintain the secrecy of all matters disclosed in *Majlis Tahkim* unless when directed by the Court which hears the said case;
 - (d) avoid conflict of interest;
 - (e) make sure that he possesses skills or expertise on matters in dispute; and
 - (f) reject the application to become witness or adviser to parties in the *Majlis Tahkim* which has been conducted by him.
- (5) The *Hakam* shall not—
- (a) behave in such a way which may cause reasonable suspicion that he—
 - (i) allows his personal interest to contradict with his duty as a *Hakam*;
 - (ii) uses his position for his own benefit;
 - (b) behave in a dishonest manner or in such a way that caused damage or tarnished the name of the Court and is detrimental to the *Majlis Tahkim* conducted by him;
 - (c) ignore the duty and responsibility for his own interest; and
 - (d) commit any act which may cause suspicion on his ability to act fairly in carrying out duty.

PART VI

COMPLAINT AND INVESTIGATION ON PANEL *HAKAM*

Control of Panel *Hakam*

22. The Court shall have control on the Panel *Hakam* appointed under rule 6.

Complaint against Panel *Hakam*

23. (1) Any complaint on the behaviour of any member of the Panel *Hakam* shall be made in writing to the Judge.

(2) The Court may, at any time, terminate any Panel *Hakam* on receiving any information affecting the behaviour of the Panel *Hakam*.

(3) Nothing in these Rules may be taken as preventing the District Religious Officer from making any complaint, on its own motion, affecting the behaviour of the Panel *Hakam*.

Revocation of appointment

24. The Court may revoke the appointment of any member of the Panel *Hakam* and remove the name of the said *Hakam* from the Register of Panel *Hakam* under rule 26 if.

- (a) the behaviour of the said member of the Panel *Hakam*, whether in connection with his duties as a member or otherwise, is a behaviour that caused damage to the name of the *Majlis* or Court;
- (b) he becomes incapable to carry out his duties properly as a member;
- (c) in the opinion of the Court, he fails to attend three scheduled *Majlis Tahkim* consecutively without any reasonable ground;
- (d) his action is inconsistent with the Ethics of *Hakam*; or
- (e) he is a bankrupt.

PART VII

GENERAL

Venue of *Majlis Tahkim*

25. (1) The *Majlis Tahkim* shall be conducted in the Court.

(2) The *Majlis Tahkim* may be conducted in other places as the *Hakam* thinks fit.

Register of Panel *Hakam*

26. The Court shall maintain a record on registration of member of the Panel *Hakam* appointed in the Register of Panel *Hakam*.

Payment of allowance to *Hakam*

27. The Court may order allowance be paid to the Panel *Hakam* appointed by any parties under rule 6 and paragraph 4(1)(c) according to the rate as prescribed by the Court.

Reference to *Hukum Syarak*

28. (1) Any provision or interpretation of any provision under these Rules which is inconsistent with *Hukum Syarak* shall be void to the extent of its inconsistency.

(2) If there is lacuna or if any matter in respect of the conduct of *Majlis Tahkim* and *Hakam* is not expressly provided in these Rules, the Court shall follow *Hukum Syarak*.

Restriction

29. Any *Peguam Syarie* who acts as *Hakam* for any husband or wife who is involved in *Majlis Tahkim*, shall not represent the husband or wife in other cases in connection therewith in any Court.

FIRST SCHEDULE

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002

HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

FORM 1
[Subrule 5(1)]

WAKALAH AND ACCEPTANCE BY *HAKAM*

(General Title)

I (Name, Identity Card No. of Husband or Wife) hereby appoint and authorize (Name, Identity Card No. of *Hakam*) as *Hakam* on my behalf in the Summons No. in the Court from (date) until being revoked by myself or the Court.

Dated day of 20

.....
Husband or wife

I (Name, Identity Card No. of *Hakam*) hereby accept the appointment as stated above.

Dated day of 20

.....
Hakam

In my presence,
(Seal)

.....
Judge

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

FORM 2
[Subrules 5(3)]

APPOINTMENT OF *HAKAM* FOR HUSBAND/WIFE BY JUDGE

(General Title)

Take note that the Court hereby appoints (Name, Identity Card No. of *Hakam*) as *Hakam* on behalf of the husband/wife (Name of Husband/Wife, Identity Card No.) in the Summons No. in the Court from (date) until being revoked by the Court later.

Dated day of 20

(Seal)

.....
Judge

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

FORM 3
[Paragraph 11(2)(b)]

NOTICE OF FULL AUTHORIZATION BY HUSBAND

(General Title)

I (Name, Identity Card No. of Husband) hereby give full authority to (Name, Identity Card No. of *Hakam*) as *Hakam* on my behalf in the Summons No. to pronounce one *talak* or *khuluk* against my wife (Name, Identity Card No. of Wife) before the Court from (date) until being revoked by myself or the Court.

Dated day of 20

.....
Husband

I (Name, Identity Card No. of *Hakam*) hereby accept the full authorization by husband as stated above.

Dated day of 20

.....
Hakam

In my presence,

(Seal)

.....
Judge

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

FORM 4
[Paragraph 11(2)(b)]

NOTICE OF FULL AUTHORIZATION BY WIFE

(General Title)

I(Name, Identity Card No. of Wife) hereby give full authority to (Name, Identity Card No. of *Hakam*) as *Hakam* on my behalf in the Summons No. to accept the pronouncement of *khuluk* from *Hakam* for husband (Name, Identity Card No. of *Hakam* for husband) before the Court from (date) until being revoked by myself or the Court.

Dated day of 20

.....
Wife

I (Name, Identity Card No. of *Hakam*) hereby accept the full authorization by wife as stated above.

Dated day of 20

.....
Hakam

In my presence,

(Seal)

.....
Judge

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

FORM 5
[Subrule 11(4)]

NOTICE OF REMOVAL OF HAKAM

(General Title)

Take note that the Court hereby removes and revokes the appointment of *Hakam* as follows:

(1)*Hakam* for Husband
(Name, Identity Card No. of *Hakam* for Husband)

(2)*Hakam* for Wife
(Name, Identity Card No. of *Hakam* for Wife)

Dated day of 20

(Seal)

.....
Judge

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
 HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

FORM 6
 [Subrule 11(4)]

APPOINTMENT OF *HAKAM* FOR HUSBAND BY JUDGE WITH FULL
 AUTHORITY

(*General Title*)

Take note that the Court hereby appoints (Name, Identity Card No. of *Hakam*) as *Hakam* on behalf of the husband (Name of Husband, Identity Card No.) in the Summons No.in the Court from (date) until being revoked by the Court later, having full authority for reconciliation and pronouncement of one *talak/khuluk* before the Court.

Dated day of 20

(Seal)

.....
Judge

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

FORM 7
[Subrule 11(4)]

APPOINTMENT OF *HAKAM* FOR WIFE BY JUDGE WITH FULL
AUTHORITY

(General Title)

Take note that the Court hereby appoints (Name, Identity Card No. of Hakam) as *Hakam* on behalf of the wife (Name of Wife, Identity Card No.) in the Summons No.in the Court from (date) until being revoked by the Court later, having full authority for reconciliation and acceptance of one khuluk before the Court.

Dated day of 20

(Seal)

.....
Judge

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

FORM 8
(Rule 14)

REPORT OF MAJLIS TAHKIM

(General Title)

Whereas we..... (Name of *Hakam* for Husband) and (Name of *Hakam* for Wife) at the end of the *Majlis Tahkim* conducted on (date) in (Name of place) hereby report to the Court as follows:

(1)
.....
.....

(2)
.....
.....

(3)
.....
.....

(4)
.....
.....

(5) We are-

(a) *able/not able to reach an agreement in this *Majlis Tahkim*.

(b) of the opinion that the shiqaq is caused by the *husband/wife/husband and wife/cannot be determined;

(c) of the opinion that the husband and wife should *reconciliate/be divorced by **talak/khuluk*.

.....
Hakam for Husband

.....
Hakam for Wife

Dated day of 20

* delete where appropriate

ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

FORM 9
[Paragraph 17(c)]

NOTICE OF WITHDRAWAL AS *HAKAM*

(General Title)

To the Judge,

Take note that I (Name, Identity Card No. of *Hakam*) hereby withdraw myself and cease from being *Hakam* who represents the said *husband/wife (Name, Identity Card No. of Husband or Wife) in the proceeding stated above, effective on the date of this notice.

Dated day of 20

.....
Hakam

In my presence,

(Seal)

.....
Judge

* Delete where appropriate

SECOND SCHEDULE
ISLAMIC FAMILY LAW ENACTMENT 2002
HAKAM (STATE OF KELANTAN) RULES 2021

(Rule 15)

SIGHAH TALAK AND KHULUK

(1) The *Sighah talak* for *Hakam* who obtains full authority from the principal:

Pronouncement by *Hakam* for husband

“I having authorized by (Name of Husband), divorce (Name of Wife) with one *talak*.”

(2) The *Sighah talak* for *Hakam* who is granted full authority by the Court.

Pronouncement by *Hakam* for husband:

“I having the full authority granted by the Court, on behalf of the husband..... (Name of Husband), divorce (Name of Wife) with one *talak*”.

(3) The *Sighah khuluk* for *Hakam* who obtains full authority from the principal.

(a) Pronouncement of *Ijab* by *Hakam* for husband:

“I having the authority granted by..... (Name of Husband), divorce .
.... (Name of Wife) by *khuluk* of the said Ringgit Malaysia (amount)
or (other property or benefit with value)”.

(b) The said pronouncement shall be accepted (*qabul*) immediately by *Hakam* for the wife as follows:

“I accept the *khuluk* on behalf of (Name of Wife) upon her agreement of the said Ringgit Malaysia (amount) or (other property or benefit with value)”.

(4) The *Sighah khuluk* for *Hakam* who is granted full authority by the Court.

(a) Pronouncement by *Hakam* for Husband:

“I having the full authority granted by the Court, on behalf of (Name of Husband) divorce (Name of Wife) by *khuluk* of the said Ringgit Malaysia..... (ringgit value) or other property or benefit with value”.

(b) Pronouncement by *Hakam* for Wife:

“I being the *Hakam* on behalf of (Name of Wife), accept the *khuluk* of the said Ringgit Malaysia (amount) or..... (other property or benefit with value)”.

Dated 23 December 2015
[JKSN 600-1-1/6; PU.KN.1/G/39-1]

DATO' SRI PADUKA RAJA
DATO' HAJI DAUD BIN MUHAMMAD
Chairman
Rules of the Syariah Court Committee
State of Kelantan

Hak Cipta Pencetak (H)

PERCETAKAN NASIONAL MALAYSIA BERHAD

Semua Hak Terpelihara. Tiada mana-mana bahagian jua daripada penerbitan ini boleh diterbitkan semula atau disimpan di dalam bentuk yang boleh diperolehi semula atau disiarkan dalam sebarang bentuk dengan apa jua cara elektronik, mekanikal, fotokopi, rakaman dan/atau sebaliknya tanpa mendapat izin daripada Percetakan Nasional Malaysia Berhad (Pencetak kepada Kerajaan Malaysia yang dilantik).



DICETAK OLEH
PERCETAKAN NASIONAL MALAYSIA BERHAD,
CAWANGAN KUALA TERENGGANU
BAGI PIHAK DAN DENGAN PERINTAH KERAJAAN MALAYSIA